

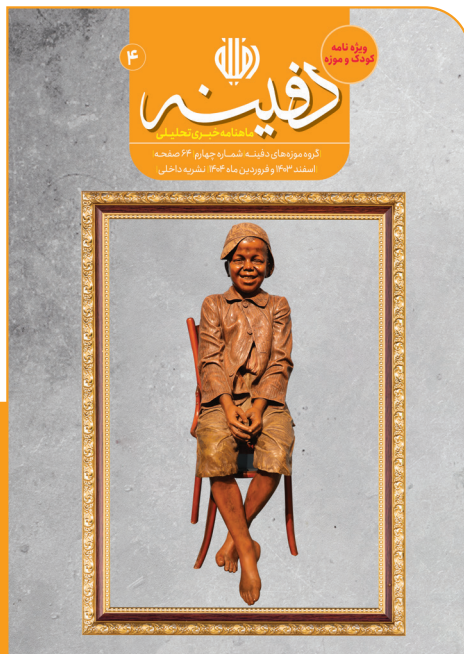
دَفینه

ماهنامه خبری تحلیلی

گروه موزه‌های دفینه شماره چهارم | ۶۴ صفحه
اسفند ۱۴۰۳ و فروردین ماه ۱۴۰۴ | نشریه داخلی

- صاحب امتیاز: / ۲ سخت نخست
- مؤسسه فرهنگی موزه‌های بنیاد / ۴ اخبار
- مدیر مسئول: / ۱۴ ترجمه مقالات
- حمیدرضا سلیمانی / ۲۰ موزه‌های برتر در حوزه کودک
- سر دبیر: / ۳۸ گزارش رویدادها
- شاگرد واثقی / ۳۸ ۱- بازدید هدفمند کودکان از گروه موزه‌های دفینه
- شورای سیاست‌گذاری: / ۴۰ ۲- رویداد پژوهشگران کوچک با دستاوردهای بزرگ
- حمیدرضا سلیمانی / ۴۱ ۳- رویدادهای کودک محور با موضوع قصه‌گویی
- کتایون پلاسعیدی / ۴۴ ۴- رویدادهای کودک محور با موضوع مسابقه
- مهدی نجابت / ۴۶ ۵- غرفه کودک و نوجوان در جشنواره بهار نارنج
- رضا فتح‌پور کاشانی / ۴۷ ۶- کارگاه‌های کودک محور
- طراح گرافیک: / ۵۹ سفالینه‌ها، قصه‌گویان تاریخ
- محسن خرقانی / ۶۳ معرفی کتاب

نشانی: تهران، بزرگراه شهید سلیمانی،
نرسیده به بلوار آفریقا،
بنیاد مستضعفان، ساختمان شهید بصیر،
طبقه ۴، مؤسسه فرهنگی موزه‌ها.
کدپستی: ۱۵۱۹۶۱۳۵۱۴
تلفن: ۰۲۱-۸۶۰۸۸۰۳۲ و ۰۲۱-۸۶۰۸۸۰۳۷

تصویر روی جلد:
تندیس کودک، اثر فریدریش گلدشاید، ساخته
شده از تراکوتا (خمیر رس سفالگری) نقاشی شده،
سده نوزدهم میلادی، اتریش، وین

از کلاس یادگیری مؤثرها، فراتر

مفهوم «تربیت غیررسمی» ابتدا با هدف آموزش و توانمندسازی اقشار ضعیف و فقیر جامعه به کار می‌رفت که از ساختارهای تربیت رسمی جوامع دور مانده‌اند؛ اما به مرور این نوع آموزش‌ها تبدیل به ابزارهایی شدند که برای تقویت مهارت‌های متنوع همه افراد جامعه به کار می‌روند. امروز سهم تربیت غیر رسمی، به سبب وجود فضای مجازی، رسانه‌های برخط و ... بیش از پیش افزایش یافته است. در نظام‌های پیشرفته آموزشی، سال‌هاست که «تربیت غیررسمی» (Informal Education) به عنوان یکی از مؤلفه‌های بنیادین یادگیری مادام‌العمر شناخته می‌شود. تربیتی که در آن، فرد خارج از فضای کلاس و مدرسه،

در تعامل آزاد با محیط، مهارت‌هایی همچون تفکر انتقادی، خلاقیت، درک تاریخی و بینا فرهنگی را به دست می‌آورد. در این میان، موزه‌ها به عنوان نهادهای فرهنگی-آموزشی نقش محوری در ایجاد و توسعه چنین تربیتی دارند، به ویژه برای گروه‌های سنی کودک و نوجوان که در سنین شکل‌گیری ذهن، هویت و ذوق هستند.

در ادبیات علمی این حوزه نظریه «یادگیری معنادار کلامی» مفهوم نوینی را عنوان کرد. بر اساس این نظریه اگر یادگیری معنادار باشد، می‌توانیم آن را تبدیل کنیم و در موقعیت‌های مختلف به کار ببریم؛ در صورتی که یادگیری طوطی‌وار به این موضوع منجر نمی‌شود.

تجربه‌های موزه‌ای، به ویژه در کودکان، نوعی «یادگیری معنادار» (Meaningful Learning) ایجاد می‌کند؛ یادگیری‌ای که برخلاف آموزش‌های صرفاً اطلاعات محور در مدارس، بر پایه حس شگفتی، اکتشاف، و ارتباط عاطفی با اشیاء و روایت‌ها بنا شده است. مواجهه کودک با یک اثر تاریخی یا هنری، نه تنها آگاهی تاریخی او را افزایش می‌دهد، بلکه مهارت‌های شناختی، زبانی و عاطفی وی را نیز تقویت می‌کند. نکته مهم‌تر اینکه یادگیری تجربی یکی از مؤثرترین روش‌های آموزش برای کودکان و نوجوانان است که از طریق تجربه‌های مستقیم، مشاهده و تعامل با محیط، به درک عمیق‌تر و ماندگارتر مفاهیم منجر می‌شود. موزه‌ها به عنوان

در موزه‌ها، به‌ویژه در قالب برنامه‌های گروهی و فعالیت‌های مشارکتی، هویت فرهنگی خود را بازیابی و بازسازی می‌کنند. این موضوع در جوامع در حال گذار که با شکاف‌های فرهنگی و بحرانِ تعلق مواجه‌اند، از اهمیت مضاعفی برخوردار است. بنابراین سیاست‌گذاران فرهنگی می‌توانند موزه‌ها را به عنوان بازوی مکمل نهاد آموزش عمومی تلقی کنند. توسعهٔ تورهای موزه‌ای برای مدارس، طراحی فضاهای ویژهٔ کودک در موزه‌ها، تولید محتوای آموزشی موزه‌محور، و تربیت راهنمایان کودک‌محور، از جمله راهکارهایی است که می‌تواند ارتباط بین موزه و نسل آینده را ساختارمندتر و اثربخش‌تر سازد.

کنند. این مراکز به عنوان پل ارتباطی بین آموزه‌های نظری و ذهنی با آموزه‌های عملی و مهارتی عمل می‌کنند.

از منظر روان‌شناسی رشد، یادگیری تجربی (Experiential Learning) نقش مهمی در تثبیت مفاهیم در ذهن کودک دارد. تعامل با اشیاء موزه‌ای، استفاده از ابزارهای چندرسانه‌ای، کارگاه‌های عملی، و راهنمای موزه‌ای که به زبان کودک صحبت می‌کند، می‌توانند در تقویت حافظهٔ دیداری، انگیزش درونی برای دانستن، و حتی درک زیباشناختی نقش کلیدی ایفا کنند.

در عین حال، موزه‌ها در فرآیند «اجتماعی‌شدن فرهنگی» نوجوانان نیز اهمیت دارند. نوجوانان با حضور

فضاهای تعاملی و غیردرسی، بستر مناسبی برای این نوع یادگیری فراهم می‌کنند. در این محیط‌ها، کودکان با مشاهده و لمس اشیاء تاریخی و فرهنگی، مفاهیم را به صورت عملی تجربه می‌کنند که این امر موجب تقویت مهارت‌های شناختی، خلاقیت، و تفکر انتقادی آن‌ها می‌شود.

بازدید از موزه‌ها و مراکز علمی، فرهنگی و هنری، زمینه‌ای برای کاربردی کردن آموزش‌ها و انتقال مفاهیم درسی به میدان تجربه، عمل و رفتار فراهم می‌آورد. به بیانی دیگر، موزه‌ها، نمایشگاه‌ها و خانه‌های علم می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند که وجه عینی مفاهیم ذهنی را در محیط‌های خارج از مدرسه درک

مراسم اختتامیهٔ پروژهٔ تبار با حضور دکتر دهقان، رئیس بنیاد مستضعفان و دکتر سلیمانی، مدیرعامل گروه موزه‌های دفینه، همراه با جمعی از مسئولان در خزانهٔ مؤسسهٔ فرهنگی موزه‌ها در تاریخ ۲۵ اسفندماه برگزار شد. این پروژه که با هدف تحقیق، بررسی، اصالت‌سنجی و رده‌بندی آثار خزانهٔ مرکزی طراحی شده بود، پس از ماه‌ها تلاش تیم‌های تخصصی به نتیجه رسید.

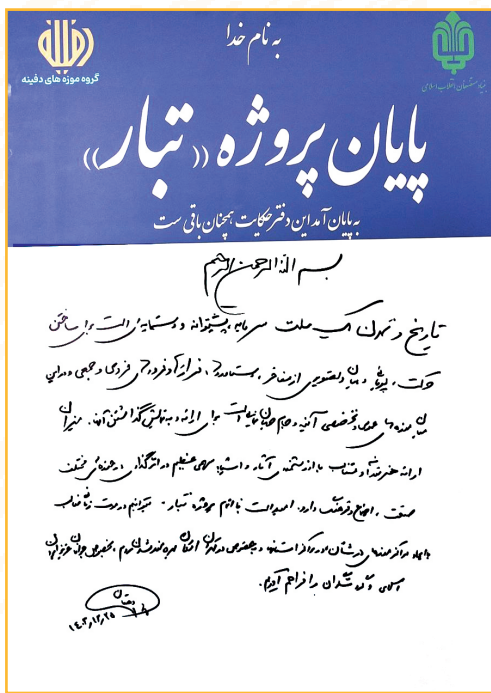
پروژه تبار گامی مهم در جهت سامان‌دهی و طبقه‌بندی آثار ارزشمند خزانه مرکزی بود و نقش مؤثری در حفظ و شناسایی میراث فرهنگی ایران ایفا کرد.

در این مراسم، دکتر دهقان از زحمات تمامی دست‌اندرکاران تقدیر کرد و این موفقیت را نقطه عطفی در راستای حفظ و احیای آثار تاریخی و فرهنگی کشور دانست.

این پروژه نه تنها به اصالت سنجی و رده‌بندی آثار پرداخت، بلکه بستری برای تحقیقات آینده و بهره‌برداری بهتر

را در برمی گیرند، گواهی بر تاریخ غنی و فرهنگ متنوع این سرزمین ها هستند. پروژه تبار با دستاوردهای چشمگیر خود، گامی بلند در جهت حفظ و معرفی میراث فرهنگی ایران برداشته و آینده ای روشن را برای تحقیقات و مطالعات در این حوزه ترسیم کرده است.

از این گنجینه فراهم کرد. خزانه مرکزی شامل هزاران اثر ارزشمند از ایران و سایر نقاط جهان است که در بخش‌های تخصصی همچون جنگ‌افزار، تماشگاه تاریخ، گوهر و آرایه، تندیس، پول، رنگ و نقش، سازه و معماری، بافته و سفال نگه‌داری می‌شوند. این آثار که از هزاره‌های پیش از میلاد تا دوره معاصر

سه موزه به موزه‌های کشور اضافه شد

افتخار کنند. همچنین باید مراکز پژوهشی، مردم و پژوهشگران از این داشته‌ها استفاده کنند.

وی همزمانی افتتاح سه موزه و ماه مبارک رمضان را توفیق بزرگی دانست و اظهار امیدواری کرد که این اتفاق مورد حمایت مردم و رهبر انقلاب قرار گیرد.

همچنین، دکتر حمیدرضا سلیمانی، مدیرعامل مؤسسه فرهنگی موزه‌های بنیاد با حضور در موزه تاروپود یزد گفت: در موزه تاروپود یزد حدود ۶ هزار متر مربع فضای مسطح در کارخانه نساجی جنوب داشتیم که شهریور

شد. موزه تاروپود یزد، فاز دوم موزه خودروهای تاریخی ایران و موزه شکار از مجموعه پردیس موزه‌ای رامسر از جمله این موزه‌هاست.

در این مراسم، دکتر دهقان یکی از وظایف مهم بنیاد مستضعفان را به نمایش گذاشتن داشته‌های بنیاد از جمله اشیاء، اسناد و مقوله‌های فرهنگی دانست و گفت: مردم باید بتوانند در این موزه‌ها، تاریخ و تمدن و هنر بشری را ببینند و به آنچه دارند

موزه تاروپود یزد، فاز دوم موزه خودروهای تاریخی ایران و موزه شکار از مجموعه پردیس موزه‌ای رامسر در تاریخ یازدهم اسفندماه به صورت همزمان افتتاح شدند.

به گزارش گروه موزه‌های دوفینه، آیین افتتاح سه موزه در شهرهای تهران، یزد و رامسر به صورت همزمان با حضور برخط دکتر حسین دهقان، ریاست محترم بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی، برگزار

امسال با ۲۰ درصد پیشرفت تحویل گرفتیم و بعد از گذشت چند ماه، آماده بهره‌برداری شد.

وی گفت: موزه تاروپود اولین موزه بافته‌های تاریخی یزد است که در خاورمیانه هم بی‌بدیل است. در خاورمیانه چنین موزه‌ای نداریم. این موزه به رسم یادگار و امانت برای مردم کشورمان می‌ماند.

سلیمانی که به صورت همزمان از فاز دوم موزه خودروهای تاریخی رونمایی کرد، گفت: ۱۵۰ خودرو در مرحله ترمیم قرار دارد و ۷۰ خودرو از آن در فاز دوم رونمایی شد. ۸۰ خودروی دیگر در گنجینه وجود دارد.

سلیمانی بیان کرد: در موزه شکار رامسر هم آثار تاریخی که برگرفته از سنت شکار انسان بوده از جمله ابزارآلات شکار با ۷ هزار سال قدمت، برای اولین بار به نمایش گذاشته شد. در این مراسم مدیران سه موزه به صورت آنلاین در حضور کارکنان موزه‌ها و مسئولان استانی حضور داشتند.

بازارگاه فرهنگی در یزد افتتاح شد

تاریخ ۵ تا ۱۴ اسفندماه برپا شد و با هدف معرفی و ترویج صنایع دستی و هنرهای مختلف استان یزد، به ویژه آثار هنرمندان این دیار، فرصت مناسبی را برای نمایش هنرهای اصیل ایرانی فراهم کرد. موزه‌های دفینه در همکاری با سازمان‌ها و نهادهای مختلف استان یزد، در راستای حمایت از هنرمندان صنایع دستی استان، فضای نمایشگاه را به صورت رایگان در اختیار بانوان هنرمند و دیگر هنرمندان رشته‌های

کل میراث فرهنگی، علیرضا محمدی قائم مقام امور جوانان اداره کل ورزش و جوانان استان یزد و مدیران ارشد مؤسسه فرهنگی موزه‌های بنیاد، در محل موزه تاروپود (کارخانه جنوب سابق) افتتاح شد. به گزارش روابط عمومی گروه موزه‌های دفینه، این نمایشگاه از

رویداد نمایشگاهی «بازارگاه فرهنگی» با حضور عزیزاله سیفی رئیس شورای اسلامی شهر یزد، امیر شاکری قائم مقام شهرداری، محمدرضا فلاحی معاون اداره کل میراث فرهنگی، مجید علومی مدیر پایگاه میراث جهانی یزد، الهه خاکباز لوندیان رئیس گروه موزه‌های اداره

مختلف مرتبط با صنایع دستی قرار داده است. در این نمایشگاه، هنرمندان برجسته گنجینه هنرایران، هنرمندان تحت پوشش بهزیستی و کمیته امداد، تولیدکنندگان فرش دستباف از مناطق کرمان، راور، شیراز و یزد و احیاکنندگان دستگاه‌های پارچه‌بافی از جمله گروه طراحی و تولید تجهیزات دستبافی «سی‌ورد» حضور داشتند. بازارگاه فرهنگی یزد فرصتی است برای معرفی و ترویج هنرهای بومی استان یزد که با تلاش هنرمندان محلی، همچنان زنده و پویا باقی مانده است.

این بازارگاه از ساعت ۱۰:۳۰ تا ۱۸ در محل موزه تاروپود دایر گشت و همه علاقه‌مندان به صنایع دستی و هنرهای ایرانی توانستند از این بازارگاه دیدار کنند. این رویداد علاوه بر معرفی هنرهای دستی، به تقویت تعاملات فرهنگی و هنری بین هنرمندان و جامعه نیز پرداخت و به نوعی فرصتی برای رشد و شکوفایی بیشتر صنایع دستی در سطح بین‌المللی فراهم کرده است.

یک بنای تاریخی در کیش به موزه تبدیل می‌شود

می‌تواند در جاهای مختلفی مثل کیش که گردشگر خارجی نیز حضور بیشتری دارند، در معرض نمایش گذاشته شود.

وی افزود: تمایل داریم بخش‌های مختلفی از جزیره کیش که فضای نوستالژیک دارند و سال‌هاست بلااستفاده افتاده و یا کاربری مناسب ندارند را احیا کنیم. بهترین کار، بحث‌های فرهنگی-موزه‌ای است.

کبیری به الحاق داستان به آثار موزه‌ای تأکید کرد و گفت: موزه تنها نشان‌دهنده یک شیء نیست و هر کدام از آثار باید یک داستانی داشته باشند. این داستان به جذابیت آن آثار اضافه می‌کند.

کبیری گفت: ما در جزیره کیش سه لوکیشن دیگر نیز داریم که می‌خواهیم تجربه خوبی در آن‌ها رقم زده شود. در این راستا بنیاد نیز می‌تواند کمک کند. در این مراسم، کبیری به عنوان عضو افتخاری مجموعه موزه‌ها معرفی شد.

در مراسم امضای توافق‌نامه این اقدام، حمیدرضا سلیمانی مدیرعامل گروه موزه‌های دفینه، گفت: ما در مؤسسه فرهنگی موزه‌های بنیاد مجموعه‌های خوبی از آثار ارزشمند داریم که به دستور مقام معظم رهبری باید آنها را به نمایش بگذاریم. در حال حاضر ۱۵ موزه در کل کشور داریم که می‌خواهیم تعداد آن‌ها را افزایش دهیم. این موزه‌ها در داخل کشور و در غرب آسیای نظیر هستند.

در ادامه، محمد جعفری کبیری، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش، بیان کرد: ما در کیش به دنبال توسعه چندجانبه هستیم که بخشی از آن به توسعه گردشگری برمی‌گردد. آثار فاخری که در اختیار بنیاد هست

با امضای توافق‌نامه بین مؤسسه فرهنگی موزه‌های بنیاد و سازمان منطقه آزاد کیش، یکی از بناهای تاریخی و مهم این جزیره به موزه آثار تمدنی ایرانی و اسلامی تبدیل می‌شود.

به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از روابط عمومی گروه موزه‌های دفینه، توافق‌نامه همکاری مابین سازمان منطقه آزاد کیش و گروه موزه‌های دفینه به منظور تبدیل یکی از بناهای تاریخی کیش به موزه امضا شد.

قرار است برای اولین بار در جزیره کیش موزه‌ای با نمایش آثار تمدنی ایرانی اسلامی ایجاد شود. سازمان منطقه آزاد کیش این بنای تاریخی را به گروه موزه‌های دفینه واگذار کرده است تا به موزه تبدیل شود.

میزبانی موزه زمان از هنرمندان پیشکسوت

گروهی از هنرمندان عضو مؤسسه هنرمندان پیشکسوت به همراه مدیرعامل این مؤسسه، از موزه زمان بازدید کردند.

به گزارش روابط عمومی گروه موزه‌های دفینه، در این بازدید، که به همراه مدیرعامل مؤسسه هنرمندان پیشکسوت انجام شد، جمعی از اساتید برجسته هنرهای مختلف نیز حضور داشتند. از جمله:

عباس مشهدی‌زاده (مجسمه‌ساز)، حسین پرستار (بازیگر و کارگردان)، ملیح ناصری (نقاش و تذهیب‌گر)، محبوب عارفی (سرمد و زردوزی)، صفا آقاجانی (بازیگر و صدایشه)، جعفر نجیبی (مجسمه‌ساز)، عشرت سیروس (سرامیست و مجسمه‌ساز)، علیرضا عابدی (عکاس خبری)، منیژه آرمین (نویسنده و مجسمه‌ساز)، مهوش نیکخو (مدیر صحنه)، شعله ابراهیمی (مجسمه‌ساز)، حسین بختیاری (رئیس مجمع ملی هنرمندان صنایع دستی) در این بازدید، هنرمندان ضمن آشنایی با تاریخچه و معماری زیبای موزه، از آثار ارزشمند آن و بخش‌های مختلف از جمله اتاق فرازمان دیدن کردند. این اتاق که نمایانگر فداکاری‌های قهرمانان ملی جنگ در طول هشت سال دفاع مقدس است، با به نمایش گذاشتن ساعت‌های شخصی شهدای جنگ، به عنوان پاسداشت جانفشانی‌شان و این امر که زمان برایشان تمام قد ایستاده و به فراموشی سپرده نشده‌اند، بسیار مورد توجه قرار گرفت.

بازدید هیئت ازبکستانی از موزه ملی هنرهای اصفهان

هیئتی از ازبکستان، متشکل از رئیس انجمن هنرمندان این کشور به همراه جمعی از هنرمندان و صنعتگران صنایع دستی، روز چهارشنبه، سوم بهمن ماه، از موزه ملی هنرهای اصفهان بازدید کردند.

به گزارش روابط عمومی گروه موزه‌های دفینه؛ در ادامه این بازدید، نشستی با رسول جان میرزا احمداف، رئیس انجمن هنرمندان صنایع دستی ازبکستان، برگزار و بر ظرفیت‌های بالای موزه و آثار شاخص آن تأکید شد.

همچنین معرفی موزه هنرهای ملی اصفهان به گردشگران ازبکستانی در سفر به ایران جزو محورهای گفتگو در این نشست بود.

هنرمندان جشنواره ملی «مهر» در موزه اصفهان

هنرمندان جشنواره ملی «مهر» به دیدن موزه ملی هنرهای اصفهان رفتند.

در راستای برگزاری هشتمین جشنواره ملی هنرهای تجسمی «مهر»، جمعی از هنرمندان شرکت‌کننده در این رویداد، روز جمعه ششم بهمن‌ماه سال گذشته، از موزه

ملی هنرهای اصفهان بازدید کردند. به گزارش روابط عمومی گروه موزه‌های دفینه؛ این بازدید که با هدف آشنایی بیشتر هنرمندان با گنجینه‌های ارزشمند هنر ایرانی و اسلامی ترتیب داده شده بود، فرصتی مغتنم برای تبادل نظر و الهام‌گیری از آثار موجود در این موزه فراهم آورد.

در این بازدید، اساتید برجسته هنرهای تجسمی از جمله احمد وکیلی (نقاشی)، عیسی جباری (خوشنویسی)، دکتر مجید صادق‌زاده (هنرهای تجسمی)، آناهیتا محمد تاتاری (هنرهای سنتی) و دکتر رضوان صادق‌زاده (تاریخ هنر) حضور داشتند.

امضای تفاهم‌نامه بین مرکز وکلای قوه قضائیه و موزه‌های دفاینه

تفاهم‌نامه همکاری مابین گروه موزه‌های دفاینه و مرکز وکلای قوه قضائیه امضا شد.

به گزارش روابط عمومی گروه موزه‌های دفاینه؛ این تفاهم‌نامه همکاری در تاریخ دوم بهمن ماه ۱۴۰۳ بین حسن عبدلیان پور رییس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه و حمیدرضا سلیمانی، مدیرعامل گروه موزه‌های دفاینه، به امضا رسید.

عبدلیان پور در مراسم امضای این تفاهم‌نامه، از خزانه و گنجینه آثار ملی و باستانی این مؤسسه بازدید کرد و گفت: با توجه به قدمت و تمدن غنی کشورمان شاهد نیاز جدی در حوزه کارشناسی در این زمینه هستیم.

قرار شد تا در مرکز، رشته‌های جدید در این حوزه ایجاد شود و ظرفیت‌های کارشناسی خود را در امور مربوطه در اختیار این بخش بگذاریم.

وی افزود: امروز با همفکری و گفتگو با عزیزان در مؤسسه فرهنگی موزه‌های بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی به یک جمع‌بندی رسیدیم و طی تفاهم‌نامه‌ای

نمایشگاه خوشنویسان در موزه دفینه

حسین فیض آبادی، فریدون علیار، حجت الله اسدی، محسن دائی‌نبی، کاوه تیموری، حسین نوروزی، علیرضا امین مقدم، داوود نیکنام، محسن عبادی، غلامرضا راه‌پیما، کریم الله نجفی، هادی آقامیری، محمد بخشی‌زاده.

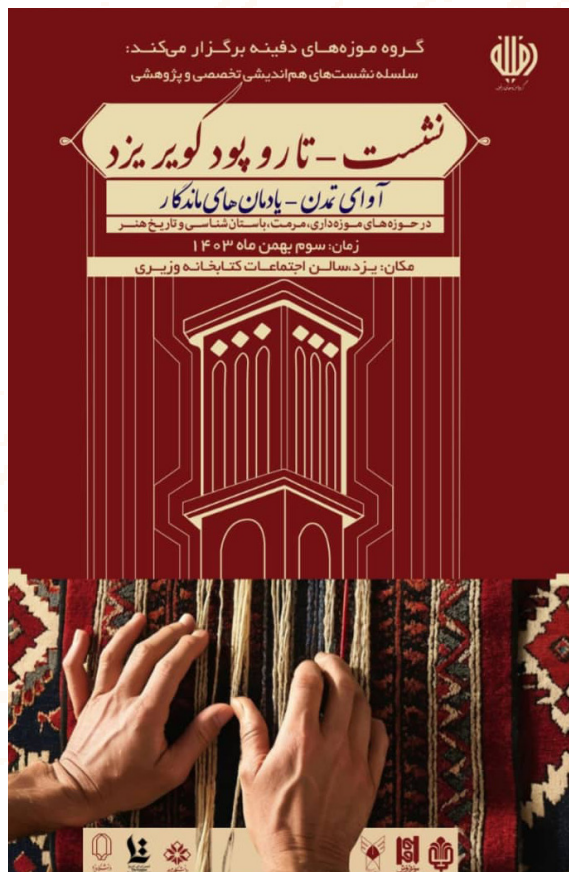
با محوریت آیات قرآن مجید از روز جمعه ۱۷ اسفندماه تا پایان ماه مبارک رمضان برگزار کرد. در این نمایشگاه آثاری از این اساتید به نمایش گذاشته شد: اسفندیار ستارپور، رضا صفری، ناصر نوروزی منش، امید گنجعلی، عبدالرضا حسینی گرکانی،

نمایشگاه خوشنویسی جمعی از استادان و هنرمندان با عنوان کلام نور در پردیس موزه‌های دفینه برگزار می‌شود. به گزارش روابط عمومی گروه موزه‌های دفینه، همزمان با فرارسیدن ماه مبارک رمضان، پردیس موزه‌های دفینه نمایشگاه خوشنویسی کلام نور را

برگزاری یک همایش علمی دربارهٔ تاروپود کویر ایران

همایش پژوهشی و علمی تاروپود کویر ایران، در کتابخانه و موزهٔ وزیری یزد با حضور استادان، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های میبد، یزد و تهران برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی گروه موزه‌های دفینه، در همایش علمی که از صبح تا ساعت دو بعد از ظهر چهارشنبه سوم بهمن ماه سال ۱۴۰۳ ادامه داشت، استادان متخصص در رشته‌های نساجی و منسوجات و فرش ایران در ابعاد گوناگون این رشته هنرهای سنتی سخن گفتند و به بحث و تبادل نظر پرداختند.

با توجه به افتتاح و تأسیس موزهٔ تاروپود کویر یزد، در اسفندماه سال ۱۴۰۳، این همایش توانست به جنبه‌های علمی و تخصصی منسوجات و فرش ایران در حوزه‌های مختلف در پیوند تاروپود و فرش دستباف ایران و یا به عبارتی قالی ایرانی، سهم و نقش بسیار مهمی را ایفا کند و زمینه را برای افتتاح موزه در فرایند شکل‌گیری آن فراهم کند.

علمداری، استاد تمام دانشگاه یزد در رشته نساجی، فیروزآبادی استاد دانشگاه میبد، یوسف صمدی بهرامی استاد دانشگاه هنر تهران و چند تن دیگر از صاحب‌نظران حوزهٔ فرش و تاروپود از جمله خجسته و مظفری‌زاده نیز بر اهمیت وجود چنین موزه‌ای در شهر یزد تأکید کردند.

لازم به ذکر است که در این برنامهٔ تخصصی دانشجویان و دانش‌آموزان رشتهٔ فرش در یزد نیز حضور داشتند.

رویارویی معلمان و کودکان با هنر در موزه‌ها و گالری‌ها

مقاله حاضر به بررسی تجارب معلمان آموزش دوران کودکی در مواجهه با آثار هنری ارائه شده در موزه‌ها و گالری‌ها می‌پردازد. تمرکز بر جنبه‌های منتخب این تعاملات، نشان می‌دهد که چگونه بازدید از فضاهای هنری می‌تواند نه تنها دیدگاه آموزشی معلمان را گسترش دهد، بلکه الهام‌بخش فعالیت‌های خلاقانه در محیط کلاس نیز باشد. همچنین، این تحقیق بر اهمیت تربیت هنری در فرآیند آموزش کودکان تأکید کرده و نقش کلیدی معلمان در انتقال این تجربه‌ها به کودکان را برجسته می‌سازد.

این نوشتار خلاصه‌ای است از مقاله‌ای با عنوان «رویارویی معلمان کودکان با هنر در موزه‌ها و گالری‌ها» که توسط نویسندگان، اِوا پیووارسکا، یولانتا کاربونیسکا، اورشولا اُردون پیشتر در شماره ۲۴ نشریه علمی Multidisciplinary Journal of School Education Communication and Social Change در سال ۲۰۲۳ (ص ۴۱۹-۴۳۶) منتشر شده است.

اهمیت مواجهه کودکان با هنر

رشد آموزشی یک کودک تنها به کسب دانش و مهارت محدود نمی‌شود، بلکه شامل شکل‌گیری نگرش‌ها، تخیل و حساسیت نیز هست. آموزش زیبایی‌شناختی و انسانی نقش قابل توجهی در این فرآیند ایفا می‌کند. آموزش از طریق هنر، مفهومی که به‌ویژه توسط هربرت رید توسعه یافت، بر اهمیت تربیت کودکان نه تنها برای هنر، بلکه از طریق هنر تأکید دارد. موزه‌ها و گالری‌های مدرن این مفهوم دوگانه آموزش برای و از طریق هنر را مجسم می‌کنند. این نهادهای غیرانتفاعی نه تنها میراث فرهنگی را حفظ می‌کنند، بلکه هدفشان آموزش و الهام‌بخشی نیز هست.

تحول آموزش موزه‌ای از دهه ۱۹۶۰ در سطح جهانی آغاز شد و مدتی بعد به لهستان نیز رسید. این تحول نشانه‌ی گذار از مشاهده‌ی منفعلانه به مشارکت فعال بود. امروزه موزه‌های معاصر

تمرکز خود را بر فعال‌سازی مخاطبان و طراحی برنامه‌های آموزشی جذابی گذاشته‌اند که با یافته‌های پژوهشی در حوزه‌های آموزشی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی هم‌راستا هستند. آموزش موزه‌ای اغلب از نظریه‌های نوین یادگیری و نظریه هوش‌های چندگانه هاوارد گاردنر بهره می‌گیرد تا تجربه‌هایی فراگیر و متناسب با سبک‌های مختلف یادگیری و نیازهای رشدی کودکان ارائه دهد.

گالری‌های هنری نیز همچون موزه‌ها، از جمله نهادهای فرهنگی هستند که از فرآیند یادگیری کودکان پشتیبانی می‌کنند. این فضاها فرصت‌هایی فراهم می‌آورند تا کودکان با آثار هنری تعامل برقرار کنند، درک عمیق‌تری از فرهنگ پیدا کنند و خلاقانه خود را ابراز نمایند. امروزه این نهادها بیش از پیش به اهمیت پاسخ‌گویی به نیازهای آموزشی و عاطفی کودکان پی برده‌اند و با خلق محیط‌هایی تعاملی و

فراگیر، به ترویج کشف، خلاقیت و تفکر انتقادی کمک می‌کنند. بازدید از موزه‌ها این امکان را فراهم می‌کند که کودکان به شیوه‌ای ملموس با اشیای فرهنگی و تاریخ ارتباط برقرار کنند؛ تجربه‌ای که رشد ذهنی و عاطفی آنان را تقویت می‌کند. این تعامل عملی، کنجکاوی، تفکر تأملی و رشد هوش چندگانه را پرورش می‌دهد. پژوهش‌های بین‌المللی نیز نشان می‌دهند که چنین تجربه‌هایی تأثیرات عمیقی بر شکل‌گیری هویت، حس تعلق و درک میراث فرهنگی کودکان دارند.

مطالعاتی در کشورهای انگلستان، چین، هلند، استرالیا و نروژ به بررسی تأثیر آموزش موزه‌ای بر تفکر علمی، مهارت‌های اجتماعی و حس عاملیت

موزه‌های کودک به عنوان شاخه‌ای

خاص از این نهادها، با هدف ترویج

یادگیری تجربی طراحی شده‌اند.

▲ بام باغ پايون موزه کودکان بروکلين

پژوهشگرانی چون «استفان شومان»

معلمان را «مربیان زیبایی شناختی»

می نامند. آن‌ها واسطه‌ای میان کودکان

و جهان هنر هستند و نقش کلیدی در

انتقال تجربیات هنری ایفا می کنند.

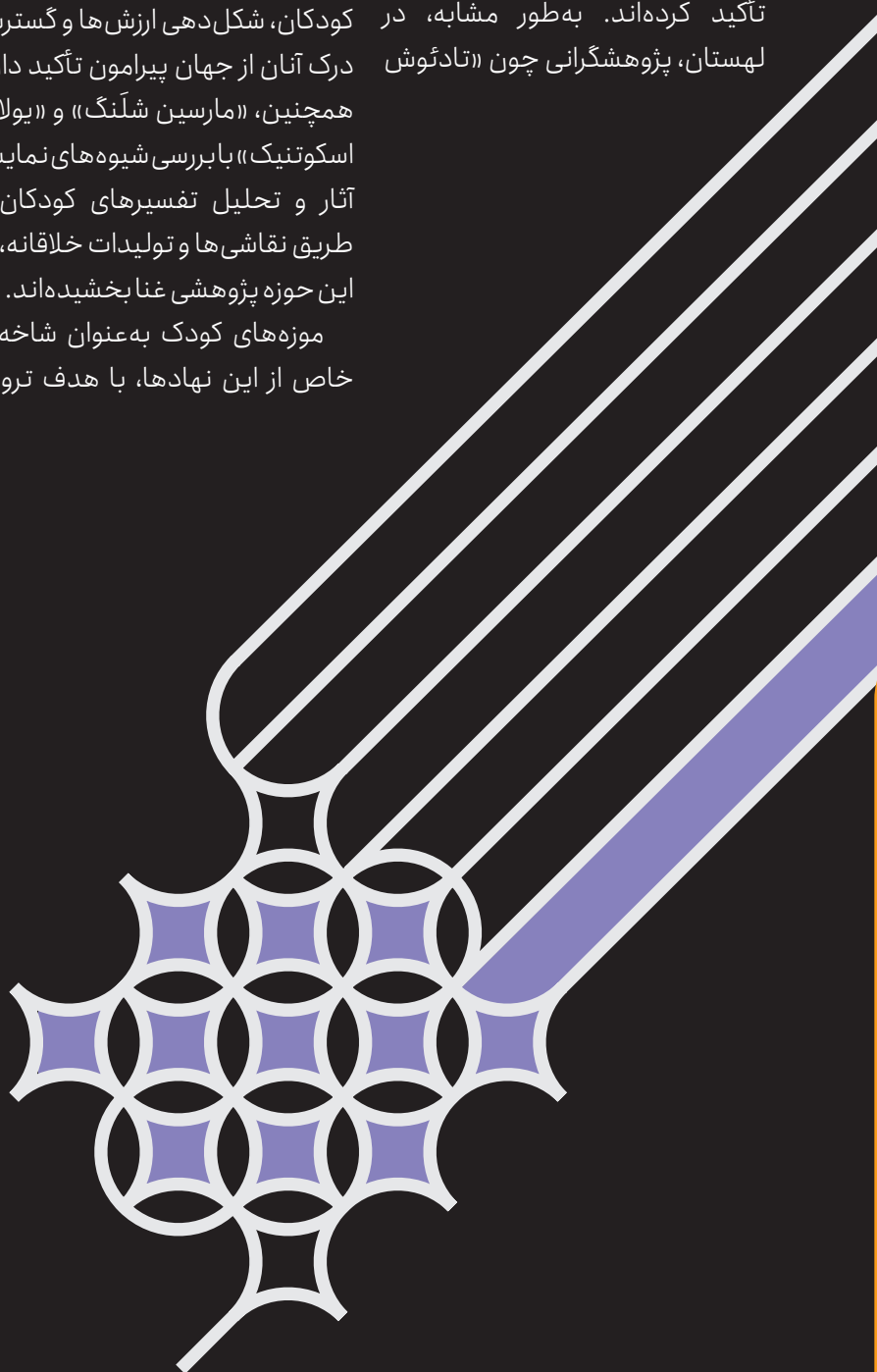
یادگیری تجربی طراحی شده‌اند. «موزه کودکان بروکلین»، که در اواخر قرن نوزدهم تأسیس شد، نخستین نمونه از این نوع بود و الگویی برای مدل‌های آینده‌ی موزه‌های کودک محور فراهم کرد. این موزه‌ها بر پایه نمایشگاه‌ها و فضاهای تعاملی ساخته شده‌اند که در آن کودکان از طریق بازی، عمل و کشف، به یادگیری می‌پردازند. تمرکز بر درگیرسازی همه‌ی حواس کودک، فرآیند یادگیری را تقویت کرده و درونی‌سازی ارزش‌های فرهنگی و هنری را برای کودکان آسان‌تر می‌کند.

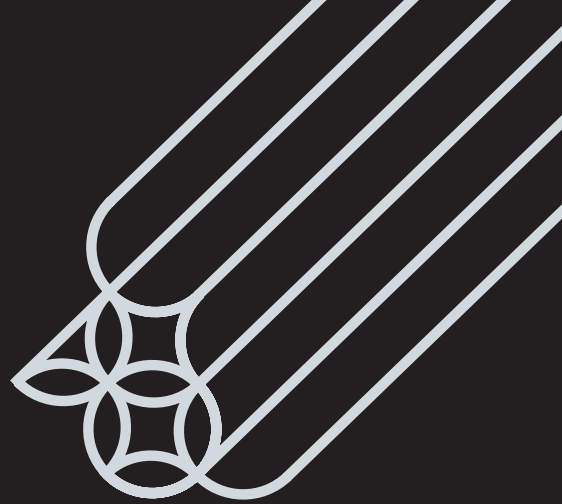
نگرش به اهمیت مواجهه کودکان با هنر، ریشه در ادبیات آموزشی اولیه دارد. «واندا چوت-مازوویه تسکا» در راهنمای آموزشی خود برای معلمان در سال ۱۹۰۷، از اهمیت بازدید کودکان از نمایشگاه‌ها و تحلیل آثار هنری با پرسش‌های هدایت‌شده سخن گفته است. او بر محدود کردن تعداد آثار قابل مشاهده در هر بازدید تأکید داشت تا از فشار روانی بر کودکان جلوگیری شود. همچنین پیشنهاد داده بود که نمایشگاه‌هایی در مدارس برگزار شود تا ارتباطی میان نهادهای آموزشی

کودکان پرداخته‌اند.

در انگلستان، پژوهشگرانی مانند «ایلیان هوپر-گرین‌هیل» بر ارزش یادگیری از طریق نهادهای فرهنگی تأکید کرده‌اند. به‌طور مشابه، در لهستان، پژوهشگرانی چون «تادئوش

گواواشوفسکی»، «لوسجان توروش» و «رناتا پاتر» به مطالعه موزه‌ها به‌عنوان فضاهایی آموزشی پرداخته‌اند. آثار آن‌ها بر نقش موزه‌ها در پرورش تخیل کودکان، شکل‌دهی ارزش‌ها و گسترش درک آنان از جهان پیرامون تأکید دارد. همچنین، «مارسین شلنگ» و «یولانتا اسکوتنیک» با بررسی شیوه‌های نمایش آثار و تحلیل تفسیرهای کودکان از طریق نقاشی‌ها و تولیدات خلاقانه، به این حوزه پژوهشی غنا بخشیده‌اند. موزه‌های کودک به‌عنوان شاخه‌ای خاص از این نهادها، با هدف ترویج

پژوهش درباره‌ی مواجهه معلمان

کودکان با هنر، پس از پایان اپیدمی

دو ساله در لهستان انجام شد. بنابراین،

پرسش‌ها به دوره‌ای قبل از همه‌گیری

و چند ماه پس از برداشته شدن

محدودیت‌ها مربوط می‌شد.

و جامعه شکل گیرد. این دیدگاه‌های اولیه، هنوز هم با اصول آموزش نوین هم‌خوانی دارند و اهمیت مداوم مواجهه‌ای اندیشمندانه و تعاملی با هنر را یادآور می‌شوند.

مواجهه‌های اولیه کودکان با هنر، نقش مهمی در پرورش حس طبیعی زیبایی و کنجکاوی آن‌ها ایفا می‌کند. زمانی که کودکان در معرض هنرهای تجسمی و تجربه‌های هنری قرار می‌گیرند، مشاهده‌گرتر، سخنورتر و حساس‌تر نسبت به زیبایی‌ها می‌شوند. آن‌ها یاد می‌گیرند اشیاء را به صورت انتقادی تحلیل کنند، الگوها را تشخیص دهند و نظراتی تأمل‌برانگیز ارائه دهند. این تجربه‌ها نه تنها توانایی‌های هنری را تقویت می‌کنند، بلکه مهارت‌های گسترده‌تری همچون استدلال، حل مسئله و ارتباط مؤثر را نیز پرورش می‌دهند. در این

میان، نقش معلمان در فراهم‌سازی چنین موقعیت‌هایی و هدایت کودکان برای درگیر شدن با هنر، حیاتی است. پژوهشگرانی چون «استفان شومان» معلمان را «مربیان زیبایی‌شناختی» می‌نامند. آن‌ها واسطه‌ای میان کودکان و جهان هنر هستند و نقش کلیدی در انتقال تجربیات هنری ایفا می‌کنند. شومان معتقد بود که معلمان، کودکان را از حالت مشاهده‌ی منفعلانه به درکی عمیق‌تر از زیبایی‌های هنر هدایت می‌کنند. او نقش معلم را در کمک به کشف زیبایی‌ها و ارزش‌های نهفته در آثار هنری - که ممکن است در نگاه اول برای کودک قابل درک نباشند - بسیار مهم می‌داند. این راهنمایی‌ها، پایه‌ای برای پرورش تفکر انتقادی و درک هنری محسوب می‌شود.

مسئولیت برنامه‌ریزی و هدایت تجربه‌های هنری معنادار نیز بر عهده معلمان است. انتخاب نمایشگاه‌ها، نحوه‌ی ارائه محتوا، و هدایت بحث‌های مرتبط، تأثیر بسزایی بر برداشت کودکان از هنر دارد. معلمان باید در سازمان‌دهی بازدیدها از موزه‌ها و گالری‌ها، به‌ویژه برای کودکان خردسال، نقش فعالی ایفا کنند و اطمینان حاصل کنند که این تجربه‌ها آموزنده و لذت‌بخش باشند، نه سنگین و گیج‌کننده. چنین بازدیدهایی باعث می‌شود کودکان با فضاهای فرهنگی احساس راحتی کنند، به بازگشت به این مکان‌ها ترغیب شوند و خود را بخشی از جامعه‌ی فرهنگی بدانند.

در نگاهی کلان، آشنایی کودکان با هنر و فرهنگ از سنین پایین نقش اساسی در شکل‌گیری شخصیت

بزرگ‌سالی آن‌ها ایفا می‌کند. این تجربه‌ها به بلوغ عاطفی، همدلی، خلاقیت و شکل‌گیری هویت کمک می‌کنند. بازدید از موزه‌ها و گالری‌ها، اگر به درستی برنامه‌ریزی و هدایت شود، به کودکان امکان می‌دهد تا با تاریخ، سنت و بیان هنری به شکلی عمیق، شخصی و تحول‌آفرین ارتباط برقرار کنند.

در نتیجه، مواجهه کودکان با هنر صرفاً سفرهای آموزشی نیستند، بلکه تجربه‌هایی بنیادی هستند که بر رشد ذهنی، عاطفی و فرهنگی آن‌ها تأثیرگذارند. موزه‌ها و گالری‌ها تنها مکان‌هایی برای حفظ میراث فرهنگی نیستند، بلکه به فضاهایی زنده و تعاملی برای یادگیری تبدیل شده‌اند که در آن تخیل کودکان شعله‌ور می‌شود و عادت‌هایی پایدار همچون کنجکاوی و قدردانی از زیبایی شکل می‌گیرد. در این مسیر، همکاری میان معلمان، پژوهشگران و نهادهای فرهنگی برای دسترسی‌پذیر ساختن، معنادار کردن و فراگیر نمودن این تجربه‌ها برای تمامی کودکان ضروری است.

یافته‌های پژوهشی

پژوهش درباره‌ی مواجهه معلمان کودکان با هنر، پس از پایان اپیدمی دو ساله در لهستان انجام شد. بنابراین، پرسش‌ها به دوره‌ای قبل از همه‌گیری و چند ماه پس از برداشته شدن محدودیت‌ها مربوط می‌شد. تحلیل پاسخ‌های معلمان نشان داد که با وجود امکان استفاده از حمل‌ونقل عمومی برای رفت‌وآمد به موزه‌ها و گالری‌ها، نزدیک به نیمی از معلمان این

مسئله را مانعی سازمانی و لجستیکی می‌دانند که گاه برنامه‌ریزی برای بازدیدهای هنری را دشوار یا غیرممکن می‌سازد. با این حال، برخلاف این دیدگاه، اکثریت چشم‌گیری از آن‌ها چنین بازدیدهایی را برای دانش‌آموزان خود برگزار می‌کنند.

پرسش‌های تکمیلی نشان داد که معلمان بیشتر از کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی موزه‌ها استفاده می‌کنند، اما کمتر در رویدادهایی همچون مسابقات هنری یا اطلاعاتی مربوط به هنر - که برای انگیزش و خلاقیت کودکان بسیار ارزشمندند - مشارکت دارند. این در حالی است که افتتاحیه‌های پس از مسابقه، که به صورت نمایشگاه برگزار می‌شوند، می‌توانند مقدمه‌ای جذاب برای آشنایی کودکان با آثار هنری و تبدیل آن‌ها به مخاطبان فعال هنر باشند. اکثریت معلمان شرکت‌کننده در این مطالعه، به صورت منظم یا گهگاه رویدادهای فرهنگی برگزار شده توسط گالری‌ها و موزه‌ها را دنبال می‌کنند. این امر نشان‌دهنده علاقه آن‌ها به ارتقاء تجربه‌ی شخصی (خودآموزی) و استفاده از آن در فعالیت‌های حرفه‌ای‌شان است.

یکی از پیش‌نیازهای مهم برای فراهم‌سازی دسترسی گسترده‌تر کودکان به مجموعه‌های موزه‌ها و گالری‌های هنری، از دید معلمان آموزش دوران کودکی، فراهم کردن ورود رایگان دانش‌آموزان به نمایشگاه‌ها و ارسال گسترده اطلاعات هدفمند به مدارس درباره‌ی نمایشگاه‌های مخصوص کودکان است. بر این اساس می‌توان نتیجه

گرفت که تعیین تنها یک روز بازدید رایگان در برخی نهادها (به‌ویژه برای نمایشگاه‌های دائمی)، کافی نیست. در مورد نمایشگاه‌های موقت که معمولاً بازدید از آن‌ها مستلزم پرداخت هزینه است، بسیاری از معلمان به دلیل موانع مالی از بازدید صرف‌نظر می‌کنند.

پاسخ‌دهندگان همچنین بر نیاز به نمایشگاه‌های کوچک، تکرار شونده و متناسب با مخاطب خردسال تأکید کرده‌اند. برنامه‌ریزی بازدید برای دانش‌آموزان پایه‌های اول تا سوم باید با آمادگی قبلی همراه باشد؛ زیرا برخورد اولیه کودک با هنر باید با دقت و شناخت قبلی صورت گیرد. یکی از شروط ضروری بازدید از موزه یا گالری این است که معلم از پیش با مجموعه‌ها آشنا باشد. متأسفانه، بسیاری از معلمان از این فرصت بهره نمی‌برند، در حالی که اولین مواجهه دانش‌آموزان با موزه باید تجربه‌ای استثنایی و فراموش‌نشده باشد. اطلاعات ارائه‌شده درباره آثار هنری منتخب نیز باید به‌گونه‌ای باشد که توجه و کنجکاوی کودک را برانگیزد؛ امری که مستلزم آمادگی دقیق معلم است.

با وجود این، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تنها تعداد اندکی از معلمان به صورت فعال آثار مشخصی را برای تحلیل با کودکان انتخاب می‌کنند؛ بیشتر آن‌ها به جای رویکرد گروهی و فعال، فعالیت‌هایی را حین بازدید و به صورت کلی و جمعی ارائه می‌دهند.

هرچند اکثریت پاسخ‌دهندگان بر نقش مهم گالری‌ها و موزه‌ها در غنا بخشیدن به دانش کودکان و

شکل‌گیری نگرش فعال نسبت به هنر تأکید داشته‌اند، اما برخی معلمان هنوز اهمیت کمی برای این نهادها قائل‌اند. در اینجا این پرسش مطرح می‌شود: چرا؟ آیا ما، به عنوان جامعه‌ای آموزشی، به اندازه کافی برای درک و دریافت هنر آمادگی داریم؟ بدون شک، درک هنر و لذت بردن از تجربه‌ی آن، فرآیند آشنا کردن کودکان با دنیای بصری را تسهیل می‌کند.

در همین راستا، نقل قولی از «یولانتا اسکوتنیک» (۲۰۰۸) حائز اهمیت است. او معتقد است که موزه‌ی معاصر باید همزمان زمینه‌ی خلق را فراهم سازد و امکان دریافت فعال هنر را نیز ایجاد کند. به همین دلیل است که موزه‌های امروزی بیش‌ازپیش در پی ایفای نقش فعال در فرهنگ جامعه هستند. در این میان، معلم، با اجرای اهداف تعیین‌شده در برنامه درسی و برخورداری از حمایت نهادها و دولت - مانند برگزاری دوره‌های آموزشی برای معلمان، ورود رایگان کودکان، ارائه‌ی آنلاین مطالب به مدارس، یا نمایشگاه‌های موقت ویژه‌ی مخاطبان خردسال - می‌تواند علاوه بر فعالیت‌های آموزشی، اقدامات مکملی انجام دهد تا تجربه‌ی بازدید از موزه‌ها برای دانش‌آموزان جذاب‌تر، مؤثرتر و آموزنده‌تر باشد.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که

تنها تعداد اندکی از معلمان به صورت

فعال آثار مشخصی را برای تحلیل با

کودکان انتخاب می‌کنند

موزه‌ها، مسیرهایی برای یادگیری کودکان

این پژوهش به بررسی استراتژی‌ها و فعالیت‌های موزه‌های فعال در حوزه آموزش کودکان می‌پردازد و تعامل را به عنوان یک عامل حیاتی برای ارتقای تجربه‌های یادگیری ضروری می‌داند. این تعاملات به سه گروه تقسیم می‌شوند: تعامل کودک با بزرگسالان/همسالان، تعامل کودک با فناوری، و تعامل کودک با محیط. در این میان، «حمایت آموزشی» به عنوان یک استراتژی کلیدی برای یادگیری مؤثر شناخته شده است که نقاط مشترکی با انواع این تعاملات دارد. در این مقاله، نویسندگان همچنین چالش‌ها را شناسایی کرده و توصیه‌هایی برای طراحی و ارزیابی برنامه‌های آموزشی در موزه‌ها ارائه داده‌اند و بر اهمیت رویکردهای نظریه‌محور برای به حداکثر رساندن نتایج یادگیری کودکان تأکید می‌کنند.

این نوشتار خلاصه‌ای است از مقاله‌ای با عنوان «موزه‌ها، مسیرهایی برای یادگیری کودکان: یک دهه پژوهش» که توسط نویسنده‌گان، لوسیا آندره، تریسی دورکسن، مونیک ال. وولمن، پیشتر در شماره ۱ نشریه علمی Learning Environment Research در سال ۲۰۱۶ (ص ۴۷-۷۶) منتشر شده است.

مقدمه

یادگیری کودکان در موزه‌ها به عنوان یادگیری غیررسمی یا مبتنی بر انتخاب آزاد تعریف می‌شود که به دلیل تمرکز بر اشیاء قابل لمس و نمایشگاه‌ها، از آموزش سنتی مدرسه‌ای متمایز است. پژوهش‌ها شکاف‌هایی

را در درک فرآیندهای یادگیری کودکان در انواع مختلف موزه‌ها، به ویژه موزه‌های تاریخ، باستان‌شناسی و هنر شناسایی کرده‌اند. مطالعات عمدتاً بر نمایشگاه‌های موزه‌های علوم متمرکز بوده و بررسی برنامه‌ها یا مواد آموزشی مرتبط کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این بررسی اهمیت تعاملی بودن تجربیات کودکان در موزه‌ها را مورد تأکید قرار می‌دهد و بر یادگیری دیالوگ محور و عملی از طریق تعامل با افراد آگاه و رسانه‌ها تأکید می‌کند. نیاز به پژوهش‌های بیشتر در مورد یادگیری کودکان در انواع مختلف موزه‌ها

که می تواند برای متخصصان موزه ها، مربیان و خانواده ها مفید باشد.

طرح تحلیل

طرح تحلیل بر تعامل پذیری به عنوان محور اصلی تجربه یادگیری کودکان در موزه ها تأکید دارد و اساس

و طراحی های پژوهشی شفاف که فرآیندهای یادگیری خاص موزه ها را روشن کنند، شناسایی شده است.

علیرغم دسترسی گسترده به برنامه های آموزشی کودکان در موزه ها، پژوهش های محدودی بر کودکان پیش دبستانی و دبستانی متمرکز شده اند. این بررسی با هدف ارائه

طرح تحلیل بر تعامل پذیری

به عنوان محور اصلی تجربه

یادگیری کودکان در موزه ها

تأکید دارد و اساس چارچوب

توسعه یافته را تشکیل می دهد.

چارچوب توسعه یافته را تشکیل می دهد. تعامل پذیری به دو بخش استراتژی های تسهیل کننده و فعالیت ها تقسیم می شود. استراتژی های تسهیل کننده ترکیب های گسترده تری از فعالیت ها هستند که به اهداف مشترک یادگیری

بینش هایی درباره یادگیری کودکان در موزه ها طی دهه گذشته، چارچوبی برای تسهیل راهبردها و فعالیت های بهبود دهنده یادگیری ارائه می دهد. در پایان، پیامدهای عملی برای طراحی برنامه های آموزشی مؤثر مبتنی بر مبانی نظری بیان شده است

روش‌های کمی عمدتاً اثربخشی

فعالیت‌های یادگیری و

برنامه‌های آموزشی را با استفاده

از پرسشنامه‌های پرسش‌باز یا

بسته بررسی می‌کنند.

می‌پردازند، در حالی که فعالیت‌ها وظایف خاصی را شامل می‌شوند. برای کدگذاری این استراتژی‌ها و فعالیت‌ها از هفت توصیف‌گرا استفاده شده است.

نتایج

در این بخش، منابع بررسی شده، چارچوب‌های نظری، رویکردهای روش شناختی و منابع اطلاعاتی همراه با یافته‌های حاصل از به کارگیری یک چارچوب برای یادگیری کودکان در موزها ارائه شده است. با توجه به تأثیر چشمگیر بافت پژوهش بر چگونگی مفهوم‌پردازی یادگیری و انتخاب روش‌شناسی‌ها، نتایج بر اساس نوع موزه سازماندهی شده اند: موزه‌ها و مراکز علمی، موزه‌های کودکان، موزه‌های تاریخ طبیعی و موزه‌ها/گالری‌های هنری. مطالعاتی که شامل چندین نوع موزه بودند، در دسته موزه‌ها و مراکز علمی — که پرتکرارترین دسته بودند — طبقه‌بندی شدند.

شرح پژوهش

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تحقیقات در زمینه یادگیری کودکان در موزه‌ها عمدتاً بر موزه‌های علوم و تاریخ طبیعی متمرکز است و مطالعات محدودی در موزه‌های کودکان یا موزه‌های هنری انجام شده است. بیشتر شرکت‌کنندگان، کودکان بالای شش سال هستند، با تمرکز قابل توجه بر گروه سنی نه ساله و دانش‌آموزان دبستانی. تقریباً نیمی از مطالعات شامل کودکان زیر نه سال، عمدتاً در موزه‌های آمریکایی و استرالیایی است. دو سوم مطالعات بر بازدیدهای مدرسه‌ای متمرکزند و تعاملات در گفتگوهای خانوادگی و همسالان را بررسی می‌کنند. جالب توجه اینکه مطالعات کمی به رفتارهای اکتشافی کودکان در برنامه‌های موزه پرداخته‌اند. از نظر جغرافیایی، بیش از نیمی از تحقیقات از ایالات متحده نشأت می‌گیرند، در حالی که سایرین استرالیا، بریتانیا، اروپا، آسیا و کانادا را پوشش می‌دهند. پژوهشهای تجربی غالب هستند و مطالعات موردی توصیفی و پیمایش‌ها رایج‌اند، همراه با مطالعات آزمایشی و نظری. آثار نظری اغلب به بررسی ماهیت و ویژگی‌های یادگیری در موزه‌ها و طراحی آن می‌پردازند. یافته‌ها نشان می‌دهند

که مشارکت فعال بزرگسالان نتایج یادگیری را بهبود می‌بخشد و تمرکز را از تجربیات کودک محور به تجربیات خانواده محور در محیط‌های موزه‌ای تغییر می‌دهد.

رویکرد نظری

در دهه اخیر، نظریه جامعه فرهنگی که از مفهوم ویگوتسکی^۱ درباره یادگیری اجتماعی-فرهنگی نشأت می‌گیرد، تأثیر قابل‌توجهی بر پژوهش‌های یادگیری کودکان در موزه‌ها و طراحی برنامه‌ها داشته است. این نظریه تأکید می‌کند که یادگیری از طریق تعاملات اجتماعی در بافت‌های فرهنگی رخ می‌دهد، جایی که پشتیبانی موقت توسط بزرگسالان^۲ نقش کلیدی در کمک به کودکان برای دستیابی به تسلط مستقل بر تکالیف ایفا می‌کند. مطالعات به بررسی تعاملات والدین-کودک و گروه‌های مدرسه‌ای پرداخته و نقش منابع شناختی، پویایی‌های اجتماعی و ابزارهای فرهنگی را در ساخت دانش و معنا برجسته کرده‌اند.

با توسعه «مدل زمینه‌ای یادگیری» یا CML، کاربرد نظریه جامعه فرهنگی را در پژوهش‌های موزه‌ای گسترش دادند. این مدل تأثیرات یادگیری را

1 -Vygotsky
2 -Scaffolding

را به تغییرات در بازنمایی‌های ذهنی تحت تأثیر نمایشگاه‌های واقعی مرتبط می‌داند.

در مجموع، رویکردهای جامعه فرهنگی بر این حوزه مسلط هستند و نشان می‌دهند که محیط‌های موزه‌ای از طریق اشیاء تعاملی، فضاها و پویایی‌های اجتماعی به میانجی‌گری یادگیری می‌پردازند. محققان طراحی نمایشگاه‌هایی را توصیه می‌کنند که اکتشاف، یادگیری با پشتیبانی شده و روش‌های حساس به فرهنگ را تقویت

مهارت» فیشر^۱ بر تنوع مهارت‌های حوزه-خاص در تکالیف مختلف تأکید می‌کند، در حالی که «نظریه کنشهای اجتماعی» فیشر دانش را به عنوان درک عملی شکل گرفته از فعالیت‌های موقعیتی تعریف می‌کند. علاوه بر این، «نظریه هوش‌های چندگانه» گاردنر^۲ از تجربیات چندحسی در موزه‌های هنری حمایت می‌کند، و «نظریه شناختی اجتماعی» باندورا^۳ یادگیری

به سه زمینه شخصی، فیزیکی و جامعه فرهنگی تقسیم می‌کند: زمینه شخصی شامل انگیزه‌های فردی، دانش پیشین و علایق؛ زمینه فیزیکی شامل طراحی نمایشگاه‌ها و جهت‌گیری فضایی؛ و زمینه جامعه فرهنگی بر تعاملات گروهی و میانجی‌گری بزرگسالان متمرکز است. این عوامل به طور جمعی تجربیات یادگیری در موزه را شکل می‌دهند.

چارچوب‌های نظری دیگر نیز در این حوزه ظهور کرده‌اند: «نظریه

- 1- Fischer
- 2 -Gardner
- 3 -Bandura

کنند تا تجربیات آموزشی کودکان در موزه‌ها را ارتقا بخشند.

رویکرد روش‌شناختی و منابع

اطلاعاتی

تحقیقات دهه اخیر در زمینه یادگیری کودکان در موزه‌ها ارزش‌های کمی و کیفی را در درک فعالیت‌های تسهیلگر، راهبردها، مشارکت و ارزیابی یادگیری نشان داده است. روشهای کیفی به ویژه در ارائه تصاویر جامع از تجربیات یادگیری کودکان مؤثر بوده‌اند، با افزایش طرح‌های طولی در مقایسه با دهه قبل. این در تضاد با بررسی‌های قبلی است که بر روش‌های اثبات‌گرایانه و فرضیه محور تأکید داشتند. تحلیل سیستماتیک ۳۱ مطالعه تجربی، غلبه پژوهش‌های کیفی توصیفی را نشان می‌دهد که اغلب از طرح‌های مطالعه موردی یا اقدام‌پژوهشی در موزه‌ها و گالری‌های هنری استفاده می‌کنند. روش‌های جمع‌آوری داده شامل مصاحبه‌ها، یادداشت‌های میدانی، مشاهده مشارکتی و تحلیل طراحی‌ها، یادداشت‌ها و برگه‌های کاری کودکان بوده است. ضبط ویدیویی به عنوان ابزار پیشنهادی برتر در انواع موزه‌ها برای ثبت تعاملات و رفتارها معرفی شده است. روش‌های کمی عمدتاً اثربخشی

فعالیت‌های یادگیری و برنامه‌های آموزشی را با استفاده از پرسشنامه‌های پرسش باز یا بسته بررسی می‌کنند. با این حال، ارزیابی یادگیری کودکان پیش‌دبستانی به دلیل دشواری در سنجش تعاملات چالش‌برانگیز باقی مانده است. مقیاس‌های رفتاری اکتشافی برای ترکیب سنجش‌های کلامی و عمل-محور استفاده شده‌اند. مطالعات باکیفیت اهداف، محیط‌ها و شرکت‌کنندگان خود را به وضوح تعریف کرده‌اند، اما با محدودیت‌هایی مانند حجم نمونه کوچک و گزارش ناکافی پایایی ابزارها در موزه‌های هنری و کودکان مواجه بوده‌اند.

چهارچوب یادگیری کودکان در

موزه‌ها

مطالعات بررسی‌شده پیچیدگی‌های سنجش یادگیری در موزه‌ها را به دلیل عواملی مانند انگیزه، باورها، طراحی نمایشگاه‌ها و تعاملات اجتماعی برجسته کرده‌اند. «پژوهش طراحی-محور»^۱ به عنوان رویکردی امیدوارکننده برای این چالش‌ها پیشنهاد شده است که روشهای کیفی و کمی را تلفیق می‌کند. «پژوهش طراحی-محور» به محققان امکان می‌دهد یادگیری را به صورت کلی نگریسته و تغییرات پویا در فرآیندها و نتایج را لحاظ کنند. این

موزه‌ها و مراکز علمی نقش اساسی در فراهم آوردن امکان کاوش عملی فناوری ایفامی‌کنند که اغلب در محیط‌های آموزش رسمی در دسترس نیستند.

هدایت‌شده و گفتگوهایی که فرآیند معناسازی را برون‌ریزی می‌کنند، یادگیری را غنی‌تر می‌سازند. پیشرفت‌های فناوری در موزه‌های علمی، تعاملات کودک-فناوری مانند استفاده از دستگاه‌های همراه برای برنامه‌های یادگیری شخصی‌سازی‌شده و شبیه‌سازی‌های تعاملی مانند تورهای مجازی سه‌بعدی را معرفی کرده‌اند. این

نیستند. این مراکز از کودکان مستعد، توسعه حرفه‌ای معلمان و بازدیدهای علمی حمایت کرده و تجربیات یادگیری تعاملی را تقویت می‌کنند. در دهه اخیر، راهنمایان موزه‌ها به‌طور فزاینده‌ای بر درگیرکردن کودکان از طریق سبک‌های مختلف راهنمایی مانند پشتیبانی موقت، توضیح‌دهی و راهنمایی حداقلی تمرکز کرده‌اند. مطالعات نشان می‌دهد پشتیبانی موقت، دستکاری فعال آثار نمایشی را افزایش می‌دهد، توضیح‌دهی رفتارهای اکتشافی را تقویت می‌کند و فعالیت‌های با انتخاب محدود، کار گروهی و حل مسئله را تشویق می‌کنند. در مقابل، فعالیت‌های با انتخاب آزاد اغلب منجر به سرخوردگی و درک محدود می‌شوند. تعاملات کودک-محیط-بزرگسالان/همسالان از طریق فعالیت‌های

رویکرد به‌طور فزاینده‌ای در موزه‌های علوم برای بررسی مداخلات یادگیری به‌طور جامع به‌کار می‌رود.

مطالعات بررسی شده، یادگیری کودکان را از طریق تعامل با راهنمایان بزرگسال و فناوری، همراه با فعالیت‌های عملی در محیط‌های مختلف موزه‌ها تحلیل کردند. تجزیه و تحلیل هفت نوع کلیدی تعامل را شناسایی کرد که شامل مشارکت کودکان با بزرگسالان/همسالان، فناوری و محیط اطرافشان می‌شد. این موارد در چهار بستر یادگیری دسته‌بندی شدند: موزه‌های علوم، موزه‌های کودکان، موزه‌های تاریخ (طبیعی)، هنری/گالری و موزه

موزه‌ها و مراکز علمی نقش اساسی در فراهم آوردن امکان کاوش عملی فناوری ایفا می‌کنند که اغلب در محیط‌های آموزش رسمی در دسترس

موزه‌ها و گالری‌های هنری اغلب

به دلیل جورسمی، قوانین

سختگیرانه و نمایشگاه‌های

بزرگسال محور، محیطی

ناخوشایند برای کودکان تلقی

می‌شوند.

کنجکاوی و درک عمیق‌تر علمی را پرورش می‌دهد.

موزه‌های کودکان

موزه‌های کودکان نهادهایی هستند که برای کودکان زیر ۱۰ سال طراحی شده‌اند و بر یادگیری از طریق بازی در محیط‌هایی متناسب با نیازهای رشدی آنها تأکید می‌کنند. این موزه‌ها

ابزارها درک و نگرش را بهبود می‌بخشند اما زمانی بیشترین اثربخشی را دارند که با مشارکت والدین همراه شوند.

آثار نمایشی تعاملی که فناوری را با تسهیل‌گری انسانی ترکیب می‌کنند، مانند بازی‌های نانوفناوری یا شبیه‌سازی‌های علوم اعصاب، تجربیات یادگیری جذاب و جامعی ارائه می‌دهند. این رویکردها نشان می‌دهند که تلفیق راهنمایی ساختاریافته با فرصت‌های اکتشافی،

موزه‌های تاریخ طبیعی به عنوان

فضاهای پویایی برای یادگیری

تجربی، عمل می‌کنند که تفکر

انتقادی، همکاری و کاوش در

مشاغل علمی را تشویق می‌کنند.

مثال، نمایشگاه «درخت مهربانی» از داستان سرایی برای آموزش مدارا و مهربانی استفاده میکند و والدین را در فرایند یادگیری مشارکت میدهد.

تعامل کلامی مشارکتی بین والدین و کودکان نیز به عنوان میانجی مؤثری برای تغییر شناختی عمل می‌کند. پرسش‌های باز در طول تعاملات می‌تواند درک و مهارت‌های حل مسئله را عمق بخشد. فعالیت‌های عملی هدایت شده توسط والدین یا مربیان نیز بسیار اثربخش هستند، همانطور

یافته کلیدی اهمیت راهنمایی فعال بزرگسالان در بهبود نتایج یادگیری کودکان است که تمرکز را از تجربیات کودک محور به سمت تجربیات خانواده محور سوق می‌دهد. متخصصان موزه‌ها نقش حیاتی بزرگسالان در «بستر حمایتی برای یادگیری کودکان در طول بازدیدها را شناسایی کرده‌اند. استراتژی‌های بستر حمایتی شامل ارائه دستورالعمل‌های شفاف به بزرگسالان، طراحی نمایشگاه‌های جذاب و تشویق تعاملات والد-کودک است. به عنوان

تجربیات فیزیکی، عاطفی و فکری را برای تقویت یادگیری اولیه ادغام می‌کنند، همانطور که در شعار «دست‌ها فعال، ذهن‌ها درگیر، قلب‌ها متعهد!» بازتاب یافته است. پژوهش‌ها درباره موزه‌های کودکان بر تعریف یادگیری اولیه و بررسی نقش بزرگسالان در تجربیات آموزشی کودکان متمرکز است. مطالعات نشان می‌دهد یادگیری فراتر از دانش صرفاً واقعی بوده و حوزه‌های رشدی مانند درک فرایندی و استدلال علت و معلولی را شامل می‌شود.

که در برنامه‌هایی مانند «آشپزخانه پیتزای سالم» مشاهده می‌شود که دانش کودکان را از طریق آزمایش‌های بازی‌گونه بهبود می‌بخشد.

به طور کلی، موزه‌های کودکان محیط‌های یادگیری تعاملی هستند که پویایی‌های کودک-بزرگسال-همسالان را با تعاملات کودک-محیط تلفیق می‌کنند. با وجود تأثیر مثبت، چالش‌هایی مانند ناراحتی والدین از بازی عمومی و باورهای متفاوت درباره اهمیت آن برای یادگیری همچنان وجود دارد. پرداختن به این مسائل می‌تواند نقش موزه‌های کودکان را در پرورش رشد همه جانبه تقویت کند.

موزه تاریخ طبیعی

بررسی مطالعات انجام شده در مورد موزه‌های تاریخ طبیعی، نقش آنها را

مشارکت کودکان در فرآیند

پژوهش از طریق گروه‌های

متمركز، امکان ارائه ایده‌ها و

شکل‌دهی به طراحی برنامه‌ها را

فراهم می‌کند.

در تقویت یادگیری از طریق ساخت معنا در طول بازدیدها، چه به عنوان بخشی از سفرهای علمی و چه به عنوان گردش‌های خانوادگی، برجسته می‌کند. این موزه‌ها فرصت‌های آموزشی غنی را با نمایش نمونه‌های علمی، آثار فرهنگی و اشیاء تاریخی فراهم می‌کنند که به کودکان امکان می‌دهند بازنمایی‌های ذهنی واقع بینانه تری فراتر از تصاویر کتاب‌های درسی خلق کنند. دسترسی به منابع اولیه و تفسیرهای تاریخی، درک عمیق تری از گذشته را برای آنها فراهم می‌کند.

روایتگری به عنوان یک استراتژی محوری یادگیری در این موزه‌ها ظاهر می‌شود و ارتباط بین اشیاء و زندگی بازدیدکنندگان را تسهیل می‌کند. روایتگری تعاملی که توسط بزرگسالان آگاه یا ابزارهای فناورانه پشتیبانی می‌شود، روایت‌ها را با فعالیت‌های عملی ترکیب می‌کند تا تجربیات یادگیری جذابی ایجاد کند. به عنوان مثال، ویکنزا (۲۰۱۲) ساختار سه حالته شامل روایتگری، کاوش گالری و فعالیت‌های خلاقانه را توصیف می‌کند که باعث افزایش آramش و کنترل کودکان در فرآیند یادگیری

می‌شود. به طور مشابه، هال و بانون (۲۰۰۶) نشان می‌دهند که چگونه روایت‌گری مبتنی بر کامپیوتر می‌تواند به بازدیدهای موزه انسجام ببخشد.

فعالیت‌های مبتنی بر پژوهش مانند حل مسئله با سیستم‌های راهنمای موبایل، (MGS)، در تقویت مشارکت و درک مؤثر هستند. این سیستم‌ها کاوش، بحث همسالان و مشارکت فعال را تشویق می‌کنند، اگرچه تمرکز بیش از حد بر فناوری ممکن است حواس یادگیرندگان را از وظایف اصلی منحرف کند. استراتژی‌هایی مانند «روندهای فکری» از طریق گفتگوهای هدایت شده و مشاهده دقیق اشیاء، درک عمیق تری را ترویج می‌دهند.

وظایف ساختارمند عموماً موفق‌تر از وظایف باز هستند و انگیزه کودکان و حفظ دانش را تضمین می‌کنند. ترکیب فعالیت‌های عملی با رویکردهای مبتنی بر پژوهش به ویژه برای مشارکت دانش آموزان و تأثیرگذاری بر نگرش آنها نسبت به کار علمی مؤثر است. به طور کلی، موزه‌های تاریخ طبیعی به عنوان فضاهای پویایی برای یادگیری تجربی، عمل می‌کنند که تفکر انتقادی،

مانند فعالیت‌های تعاملی و برنامه‌های مشارکت متناسب با سطح رشد، امکان مشارکت معنادار کودکان با آثار هنری را فراهم کرده و بینش‌های تازه و خلاقانه‌ای ارائه می‌دهد. مطالعات انجام‌شده در استرالیا و بریتانیا بر فعالیت‌های عملی به عنوان روشی کلیدی برای تقویت

و نمایشگاه‌های بزرگسال محور، محیطی ناخوشایند برای کودکان تلقی می‌شوند. با این حال، کودکان ذاتاً به هنر معاصر به دلیل ماهیت انتزاعی و تجربی آن گرایش نشان می‌دهند. تحقیقات نشان می‌دهد که استفاده موزه‌ها از راهبردهای کودک‌پسندانه

همکاری و کاوش در مشاغل علمی را تشویق می‌کنند.

موزه‌ها و گالری‌های هنری

موزه‌ها و گالری‌های هنری اغلب به دلیل جو رسمی، قوانین سختگیرانه

▲ تندیس دو کودک، اثر ج. سارتی، کنده کاری و حجاری بر روی سنگ آلیستر،
ایتالیا، اواخر سده نوزدهم میلادی

تفکر انتقادی و درک بازدیدکنندگان جوان تأکید دارند. این فعالیت‌ها به کودکان اجازه می‌دهند با متریال و ایده‌های هنری ارتباط برقرار کنند و درک خود را از طریق تجربیات شخصی غنی‌سازند.

طراحان برنامه‌ها اغلب از راهبردهایی ترکیبی شامل رویکردهای تجربی، داستانی و زیبایی‌شناختی برای تعمیق تعامل کودکان با هنر استفاده می‌کنند. به عنوان مثال، درگیرسازی لمسی، قصه‌گویی و کاوش بصری به کودکان کمک می‌کند تا آثار هنری را بر اساس درک خود تفسیر کنند. در برخی موارد، هنرمندان با مربیان همکاری می‌کنند تا کارگاه‌هایی ایجاد کنند که مشارکت خانواده‌ها را تشویق می‌کند. اجازه دادن به کودکان برای هدایت بازدیدها - مانند نقش راهنما ایفا کردن - می‌تواند حس استقلال و ارتباط آنان با هنر را تقویت کند. بزرگسالان حمایت‌گر با بسط مشاهدات کودکان و معرفی مفاهیم به شیوه‌ای کنجکاوی‌برانگیز، نقش محوری ایفا می‌کنند.

این متن به بررسی راهبردهای درگیرسازی کودکان با هنرهای تجسمی برای ارتقای یادگیری و تفکر انتقادی می‌پردازد. رفتارهای حمایتی مانند تمرکز توجه بر جنبه‌های خاص آثار هنری، پرسش‌های باز، ارائه توضیحات، یادآوری تجربیات برای ایجاد ارتباطات، ارائه پیشنهادات، فرضیه‌سازی و استفاده از محرک‌ها برای تشویق تفکر و اگر مورد تأکید قرار می‌گیرند. راهبردهای تفکر بصری به عنوان روشی مؤثر برای پرورش تفکر انتقادی از طریق تعاملات گفتاری با هنرمعرفی می‌شوند.

نمونه‌های رویکردهای چندحسی و تعاملی شامل برنامه «احساس هنر» است که در آن کودکان با تقلید صداهای موجود در نقاشی‌ها از کلیه حواس خود برای تعامل با آثار هنری استفاده می‌کردند. مایوس^۲ (۲۰۱۲) بر ادغام کودکان در آثار هنری تأکید دارد و فعالیت‌هایی مانند نصب نقطه‌ای یایویی کوساما^۳ و تمرینات ساخت پل الهام‌گرفته از طراحی‌های هنرمندان را مثال می‌زند. این فعالیت‌ها تعامل کودک-محیط را نشان می‌دهند.

بازی هدایت‌شده نیز به عنوان ابزاری قدرتمند برای یادگیری در موزه‌های هنری مورد بحث قرار گرفته است. کراکوسکی^۴ (۲۰۱۲) دریافت که پوشیدن لباس‌های خاص و نقش‌آفرینی به کودکان امکان کاوش دیدگاه‌های مختلف را ضمن مشارکت در فعالیت‌های لذت‌بخش و آموزشی می‌دهد. بازی هدایت‌شده ترکیبی از خودانگیختگی و راهبردهای معلم‌محور برای تشویق به کاوش و یادگیری است. در مجموع، این متن بر اهمیت بازی تخیل‌محور، درگیرسازی چندحسی و تکنیک‌های حمایتی تعاملی در کمک به کودکان برای درک و خلق معنا از هنر تجسمی تأکید می‌کند.

بحث

تحقیقات دهه اخیر درباره یادگیری کودکان در موزه‌ها بر اهمیت راهبردها و فعالیت‌های یادگیری غیررسمی تأکید کرده است. برخلاف مطالعات قدیمی‌تر که عمدتاً بر

موزه‌های علوم در ایالات متحده متمرکز بودند، پژوهش‌های اخیر به موزه‌های استرالیا، چین، بریتانیا و کشورهای اروپایی مانند آلمان، ایتالیا و صربستان گسترش یافته‌اند. اگرچه موزه‌های علوم کانون اصلی ادبیات پژوهشی باقی مانده‌اند، توجه فزاینده‌ای به موزه‌های تاریخ طبیعی، موزه‌های کودکان و گالری‌های هنری معطوف شده است. تحول کلیدی در این حوزه، تأکید بر «تعامل» به عنوان عاملی حیاتی در یادگیری کودکان در انواع موزه‌هاست. پژوهشگران سه نوع اصلی تعامل را شناسایی کرده‌اند: کودک-بزرگسالان/همسالان، کودک-فناوری، و کودک-محیط. فعالیت‌های عملی در انواع موزه‌ها رایج هستند و اغلب با این دسته بندی‌ها همپوشانی دارند؛ این فعالیت‌ها ممکن است شامل کاوش خودمحور، راهنمایی بزرگسالان یا همسالان، یا استفاده از ابزارهای فناورانه باشند. این چارچوب نقش تعامل را در ارتقای

2. Mallos
3. Yayoi Kusama
4. Krakowski

1. VTS (Visual Thinking Strategy)

تجربیات یادگیری برجسته می‌کند و نشان می‌دهد که ایجاد بستر حمایتی برای آموزش مؤثر در موزه‌ها حیاتی است. این مرور ادبیات با توصیه به انجام پژوهش‌های بیشتر برای طراحی و ارزیابی برنامه‌های آموزشی که از این یافته‌ها بهره می‌برند، نتیجه‌گیری می‌کند.

کدام نظریه‌های یادگیری، پایه‌های پژوهش در یادگیری در موزه‌ها بوده‌اند؟

تحقیقات اخیر در زمینه یادگیری در موزه‌ها بر انتقال از نظریه‌های جامع سازنده‌گرایی به نظریه‌های فرهنگی اجتماعی تأکید دارد و ماهیت اجتماعی یادگیری در موزه‌ها را برجسته می‌کند. این نظریه‌ها اهمیت تعاملات میان کودکان، بزرگسالان، همسالان و فناوری را مورد توجه قرار می‌دهند. در حالی که مطالعات پیشین بر ساخت دانش فردی تمرکز داشتند، چارچوب‌های جدید تعامل را به عنوان ویژگی کلیدی تجربیات کودکان در موزه‌ها شامل می‌شوند. علاوه بر این، تحقیقات اخیر یادگیری کودکان را از طریق برنامه‌ها، کارگاه‌ها و متریال آموزشی بررسی می‌کنند، نه فقط بازدید از نمایشگاه‌ها. این تحول نشان‌دهنده تأثیر نظریه‌های فرهنگی اجتماعی است که محیط‌های یادگیری مشارکتی زمینه‌مند را در اولویت قرار می‌دهند.

چه رویکردهای روش‌شناختی به کارگرفته شده است؟

متن بر تغییر رویکرد تحقیقات یادگیری در موزه‌ها به سمت پرداختن

به پیچیدگی اجتماعی از طریق روش‌های ترکیبی تأکید دارد که روش‌های کیفی و کمی را برای توصیف استراتژی‌ها، فعالیت‌ها و تجربیات شرکت‌کنندگان ترکیب می‌کند و نتایج یادگیری را ارزیابی می‌کند. همچنین افزایش مطالعات طولی ذکر شده است که شکاف تحقیقاتی قبلی را پر کرده و نقش زمان را در یادگیری تدریجی کودکان برجسته می‌کند.

چه چیزهایی و چه کسانی یادگیری موزه‌ای را تسهیل می‌کنند؟

چارچوب یادگیری موزه‌ای سه نوع اصلی تعامل (کودک-محیط-بزرگسالان/همسالان، کودک-فناوری-بزرگسالان/همسالان، و کودک-محیط) را به عنوان استراتژی‌های مرکزی برجسته می‌کند. این تعاملات به ویژه در موزه‌های علمی با نمایشگاه‌های مبتنی بر فناوری، فعالیت‌های عملی هدایت‌شده و سیستم‌های سیار که مشارکت را تشویق می‌کنند، مورد استفاده قرار می‌گیرند. موزه‌های کودکان و هنر تعاملات کودک-بزرگسال/همسال (مانند قصه‌گویی و حمایت آموزشی) و اکتشاف آزاد را در اولویت قرار می‌دهند، در حالی که موزه‌های تاریخی انواع مختلف تعاملات را با رویکردهای روایت‌محور مانند وظایف باز و قصه‌گویی هدایت‌شده ترکیب می‌کنند. در تمام محیط‌ها، حمایت آموزشی همچنان یک استراتژی غالب است که منعکس‌کننده تغییر گسترده‌تر به سمت مدل‌های یادگیری خانواده‌محور است.

تحقیقات مربوط به یادگیری کودکان چه دستاوردهایی داشته است؟

تحقیقات اخیر نشان می‌دهد که تجربیات یادگیری موزه‌ای، زمانی که با استراتژی‌ها و فعالیت‌های مؤثر تقویت شوند، تأثیر قابل توجهی بر توسعه کودکان دارند؛ از جمله نگرش نسبت به علوم، دانش مفهومی، کار تیمی، ارتباطات، تفکر انتقادی و فهم در رشته‌های مختلف. اگرچه تفاوت‌هایی بین انواع موزه‌ها وجود دارد، عناصر مشترکی مانند مشارکت عملی، قصه‌گویی، بازی و حمایت آموزشی توسط بزرگسالان/همسالان یا فناوری به طور مداوم کنجکاو، اکتشافات به یادماندنی و یادگیری مشارکتی با خانواده و همسالان را تقویت می‌کنند. توصیه‌ها بر ادغام فعالیت‌های تعاملی، روایت‌ها و حمایت برای بهینه‌سازی نتایج آموزشی تأکید دارند.

پژوهش‌های آتی

متن بر نیاز به پژوهش‌های بیشتر در زمینه نتایج یادگیری موزه‌ها تأکید می‌کند، با تمرکز بر استراتژی‌هایی برای ارتقای تجربیات یادگیری کودکان. پیشنهادات کلیدی شامل موارد زیر است: پژوهش مبتنی بر طراحی؛ باید در انواع موزه‌ها برای آزمایش استراتژی‌ها و فعالیت‌های یادگیری به کار گرفته شود. این رویکرد با تلفیق روش‌های کیفی و کمی، تعامل و پیشرفت یادگیری را ارزیابی می‌کند و همکاری بین مربیان موزه و محققان را برای طراحی مداخلات آموزشی ممکن می‌سازد.

روش‌شناسی‌های مبتنی بر ویدئو: ضبط ویدئوها، از جمله دیدگاه‌های محور کودک (مانند دوربین‌های نصب‌شده روی سر)، می‌توانند بینش دقیقی از تعاملات و مشارکت کودکان در بازدیدهای موزه ارائه دهند. این ابزارها همچنین به مربیان کمک می‌کنند تا تکنیک‌های تسهیل‌گری خود را تحلیل کنند.

کودکان به عنوان هم‌آفرینان:

مشارکت کودکان در فرآیند پژوهش از طریق گروه‌های متمرکز، امکان ارائه ایده‌ها و شکل‌دهی به طراحی برنامه‌ها را فراهم می‌کند. این امر تضمین می‌کند که فعالیت‌های موزه با علایق کودکان همسو بوده و اثربخشی آن‌ها افزایش یابد. گسترش دامنه پژوهش: مطالعات آینده باید عوامل یادگیری درون و بیرون موزه‌ها را بررسی کنند، با تأکید بر ایجاد مشارکت بین مدارس، خانواده‌ها و نهادهای فرهنگی برای خلق تجربیات یادگیری یکپارچه. توسعه برنامه‌های درسی مشترک می‌تواند پیوند بین مربیان و موزه‌ها را تقویت کند.

نتیجه‌گیری

در مجموع، متن بر اهمیت توسعه ابزارهای اندازه‌گیری قابل اعتماد، بررسی فناوری‌های دیجیتال، و بهبود آموزش حرفه‌ای برای مربیان موزه تأکید می‌کند تا نتایج یادگیری کودکان در محیط‌های متنوع موزه‌ها بهینه شود، و همچنین بر تغییر تمرکز موزه‌ها از ارائه محتوای صرف به سمت مشارکت فعال کودکان به عنوان مخاطبان اصلی تأکید دارد.

همان‌گونه که ویل^۱ (۱۹۹۹) از آن حمایت کرده است. این متن لزوم همکاری میان پژوهشگران و مربیان را برای طراحی محیط‌های یادگیری تعاملی برجسته می‌سازد که ترکیبی از انواع تعاملات و راهبردهای حمایتی را به کار می‌گیرند تا تجربیات آموزشی کودکان را ارتقا دهند. چارچوب پیشنهادی راهنمایی عملی

1. Weil

برای ایجاد برنامه‌ها و نمایشگاه‌های موزه‌ای ارائه می‌دهد و به عنوان منبعی برای مربیان، پژوهشگران، معلمان و خانواده‌ها عمل می‌کند. با اولویت‌دهی به اشکال متنوع تعامل و حمایت آموزشی، پژوهش‌های آتی در این جهت می‌توانند پشتیبانی از یادگیری کودکان در محیط‌های غیررسمی مانند موزه‌ها را به‌طور چشمگیری پیش ببرند.

معرفی موزه‌های شاخص در حوزه مخاطب کودک

موزه «ایندیاناپولیس»

موزه کودکان ایندیاناپولیس، واقع در ایندیاناپولیس، ایندیانا، ایالات متحده، بزرگترین موزه کودکان جهان است. این موزه با مساحت حدود ۸۵'۴۳۹۳۳ مترمربع، سالانه بیش از یک میلیون بازدیدکننده دارد و به عنوان یکی از خلاقانه‌ترین و مفیدترین موزه‌ها برای کودکان

را به دنیای شگفت‌انگیز دایناسورها می‌برد. در این بخش، کودکان نه تنها می‌توانند اسکلت‌های دایناسور با اندازه واقعی را مشاهده کنند، بلکه فرصت دارند تا به صورت عملی در یک محیط شبیه‌سازی شده به عنوان یک فسیل‌شناس عمل کنند. آن‌ها می‌توانند با استفاده از ابزارهای ایمن، به حفاری فسیل‌ها بپردازند و استخوان‌های دایناسور را کشف کنند.

شناخته می‌شود. برنامه‌های این موزه بر اساس تعامل و مشارکت فعال کودکان طراحی شده است تا یادگیری را برای آن‌ها جذاب و سرگرم‌کننده کند.

برنامه‌های آموزشی و سرگرم‌کننده سرزمین دایناسورها:

سرزمین دایناسورها در موزه کودکان ایندیاناپولیس یکی از جذاب‌ترین بخش‌های این موزه است که کودکان

به صورت یک ماجراجویی طراحی شده است که کودکان را تشویق به اکتشاف می‌کند.

● آزمایشگاه زمین‌شناسی:

کودکان می‌توانند سنگ‌ها و کریستال‌هایی را که در غارها پیدا کرده‌اند به آزمایشگاه زمین‌شناسی ببرند و در آنجا آن‌ها را بررسی کنند. این فرایند به آن‌ها کمک می‌کند تا با مفاهیم زمین‌شناسی آشنا شوند و از نزدیک با سنگ‌ها و مواد معدنی کار کنند.

● فناوری‌های محیطی:

در این بخش، کودکان می‌توانند با فناوری‌های تصفیه آب و تولید انرژی از آب آشنا شوند. این بخش به آن‌ها کمک می‌کند تا به اهمیت حفاظت از محیط زیست و استفاده بهینه از منابع طبیعی پی ببرند.

● فضایپما و منظومه شمسی:

فضایپما و منظومه شمسی در موزه کودکان ایندیاناپولیس یکی از بخش‌های جذاب و تعاملی است که کودکان را به کاوش در جهان فضایی دعوت می‌کند. در این بخش، کودکان می‌توانند به صورت عملی با مفاهیم مرتبط با فضا آشنا شوند و از محیط‌های شبیه‌سازی شده برای تجربه زندگی در یک فضایپما استفاده کنند.

ویژگی‌های سرزمین دایناسورها:

● اسکلت‌های دایناسور:

کودکان می‌توانند اسکلت‌های دایناسورهای واقعی را با اندازه کامل ببینند و از نزدیک با آن‌ها آشنا شوند.

● حفاری فسیل‌ها:

یک محیط شبیه‌سازی شده برای حفاری فسیل‌ها وجود دارد که کودکان می‌توانند به صورت عملی در آن شرکت کنند.

● لمس فسیل‌ها: کودکان می‌توانند

فسیل‌های دایناسور را لمس کنند و با آن‌ها تعامل داشته باشند. این بخش نه تنها سرگرم‌کننده است، بلکه به کودکان کمک می‌کند تا به صورت عملی با مفاهیم دیرینه‌شناسی آشنا شوند و یادگیری را برای آن‌ها لذت‌بخش کند.

● زمین‌شناسی و جغرافیا:

زمین‌شناسی و جغرافیا در موزه کودکان ایندیاناپولیس یکی از بخش‌های جذاب و تعاملی است که کودکان را به کشف جهان زیرزمینی و پدیده‌های طبیعی دعوت می‌کند. در این بخش، کودکان می‌توانند به صورت عملی با مفاهیم زمین‌شناسی آشنا شوند و از محیط‌های شبیه‌سازی شده برای کشف غارها و صخره‌ها استفاده کنند.

ویژگی‌های بخش زمین‌شناسی و

جغرافیا:

● غارها و صخره‌های مصنوعی:

کودکان می‌توانند غارها و صخره‌های مصنوعی را کشف کنند و از تونل‌های زیرزمینی عبور کنند. این محیط

و تجربه یک فضاورد را داشته باشند. آن‌ها می‌توانند لباس فضاوردی به تن کنند و با کارهایی که فضاوردان انجام می‌دهند آشنا شوند.

● آشنایی با منظومه شمسی:

در این بخش، کودکان می‌توانند با سیارات منظومه شمسی آشنا شوند و از طریق مدل‌های تعاملی، اطلاعات بیشتری در مورد آن‌ها به دست آورند. این محیط به صورت یک ماجراجویی طراحی شده است که کودکان را تشویق به اکتشاف می‌کند.

● فعالیت‌های تعاملی:

کودکان می‌توانند در فعالیت‌های مختلفی مانند شبیه‌سازی خلأ و انجام کارهای فضاوردی شرکت کنند. این فعالیت‌ها به آن‌ها کمک می‌کند تا به صورت عملی با مفاهیم علمی آشنا

فضایپما و منظومه شمسی در

موزه کودکان ایندیاناپولیس یکی از

بخش‌های جذاب و تعاملی است که

کودکان را به کاوش در جهان فضایی

دعوت می‌کند.

ویژگی‌های بخش فضایپما و

منظومه شمسی:

● محیط شبیه‌سازی شده فضایپما:

کودکان می‌توانند وارد یک محیط شبیه‌سازی شده از یک فضایپما شوند

شوند و یادگیری را لذت بخش کنند.

■ زمینه‌های بازی و سرگرمی:

زمینه‌های بازی و سرگرمی در موزه کودکان ایندیاناپولیس بخش‌هایی هستند که به صورت تعاملی و سرگرم‌کننده طراحی شده‌اند تا کودکان بتوانند به طور فعال در آن‌ها شرکت کنند و از طریق بازی و فعالیت، یادگیری را لذت بخش کنند. این بخش‌ها شامل زمین‌های بازی، اتاق‌های بازی، و فعالیت‌های تعاملی است که به کودکان کمک می‌کند تا به صورت عملی با مفاهیم مختلف آشنا شوند.

ویژگی‌های زمینه‌های بازی و سرگرمی:

● زمین‌های بازی:

موزه دارای زمین‌های بازی است که کودکان می‌توانند در آن‌ها به بازی

بپردازند و از محیط‌های تعاملی استفاده کنند. این زمین‌ها به صورت یک ماجراجویی طراحی شده‌اند که کودکان را تشویق به اکتشاف می‌کنند.

● اتاق‌های بازی:

اتاق‌های بازی با موضوعات مختلف وجود دارد که کودکان می‌توانند در آن‌ها به بازی و فعالیت بپردازند. این اتاق‌ها به صورت تعاملی طراحی شده‌اند تا کودکان بتوانند به طور فعال در آن‌ها شرکت کنند.

● فعالیت‌های تعاملی:

موزه برنامه‌های تعاملی مانند نمایش عروسکی، خیمه‌شب بازی، و قصه‌گویی را ارائه می‌دهد. این فعالیت‌ها به کودکان کمک می‌کند تا به صورت عملی با مفاهیم مختلف

اتاق‌های بازی، و فعالیت‌های

تعاملی است که به کودکان کمک

می‌کند تا به صورت عملی با

مفاهیم مختلف آشنا شوند.

آشنا شوند و یادگیری را لذت بخش کنند.

برنامه‌های هنری و فرهنگی

برنامه‌های هنری و فرهنگی در موزه کودکان ایندیاناپولیس به صورت تعاملی و سرگرم‌کننده طراحی شده‌اند تا کودکان بتوانند با هنر و فرهنگ آشنا شوند. اگرچه اطلاعات خاصی در مورد برنامه‌های هنری و فرهنگی این موزه در

با هنرهای نمایشی آشنا شوند. این نمایش‌ها به صورت تعاملی طراحی شده‌اند تا کودکان بتوانند به طور فعال در آن‌ها شرکت کنند.

● کارگاه‌های آموزشی:

کارگاه‌های هنری و فرهنگی برای کودکان برگزار می‌شود تا آن‌ها را با تکنیک‌های مختلف هنری آشنا کند و خلاقیت آن‌ها را پرورش دهد. این کارگاه‌ها به صورت عملی برگزار می‌شوند تا کودکان بتوانند به طور مستقیم با هنر کار کنند.

● فعالیت‌های فرهنگی:

موزه ممکن است برنامه‌های فرهنگی مانند قصه‌گویی و معرفی فرهنگ‌های مختلف را برگزار کند تا کودکان با تنوع فرهنگی آشنا شوند. این برنامه‌ها به صورت تعاملی و سرگرم‌کننده طراحی شده‌اند تا

یادگیری را برای کودکان لذت‌بخش کنند.

برنامه‌های هنری و فرهنگی در موزه کودکان ایندیاناپولیس به صورت تعاملی و سرگرم‌کننده طراحی شده‌اند تا کودکان نه تنها با هنر و فرهنگ آشنا شوند، بلکه خلاقیت و آگاهی آن‌ها نیز افزایش یابد. این برنامه‌ها به صورت کارگاه‌های آموزشی و نمایش‌های هنری برگزار می‌شوند تا یادگیری را برای کودکان لذت‌بخش کنند.

نمایش‌های هنری مانند نمایش

عروسکی و خیمه شب بازی

می‌توانند در این موزه برگزار

شوند تا کودکان با هنرهای

نمایشی آشنا شوند.

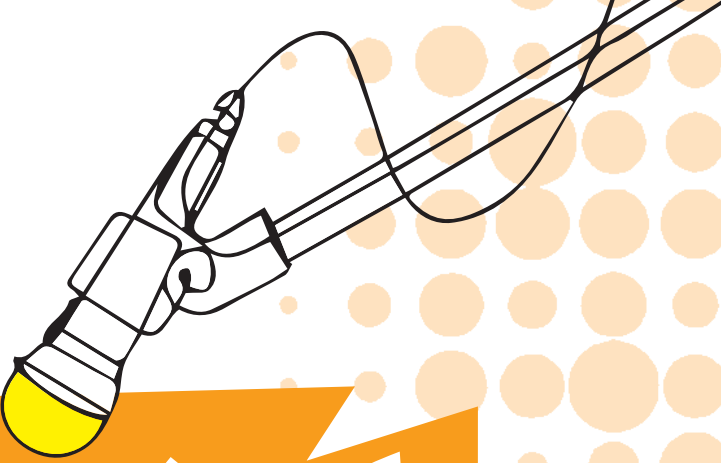
نتایج جستجو وجود ندارد، اما می‌توان گفت که موزه‌های کودکان معمولاً نمایش‌های هنری، کارگاه‌های آموزشی، و فعالیت‌های فرهنگی متنوعی را برای کودکان برگزار می‌کنند.

ویژگی‌های برنامه‌های هنری و فرهنگی:

● نمایش‌های هنری:

نمایش‌های هنری مانند نمایش عروسکی و خیمه شب بازی می‌توانند در این موزه برگزار شوند تا کودکان

گزارش رویدادها

۱. بازدیدهای هدفمند کودکان

از گروه موزه‌های دفینه

موزه‌ها تنها به هنرمندان و هنردوستان تعلق ندارند. موزه‌ها صرفاً خانه محققان و تاریخ پژوهان نیستند. مکان‌هایی که نه متعلق به مخاطب عام‌اند و نه صرفاً مخاطب خاص. موزه‌ها خانه تمام آنهایی هستند که گاه در هیچ تقسیم‌بندی خاصی نمی‌گنجند. موزه‌ها گاه مکان‌های امنی هستند که به کودکان آموزش می‌دهند و به کودکان بدسرپرست آرامش.

❏ کودکان و دانش‌آموزان در

مسیر نور و تاریخ

بازدید هدفمند از مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنائی یزد با هدف ارتقاء مهارت‌ها، آگاهی فرهنگی و تاریخی در راستای ارتقای سطح فرهنگی، آموزشی و مهارتی کودکان و دانش‌آموزان. مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنائی یزد به عنوان یکی از مراکز شاخص فرهنگی استان، میزبان بازدیدهای هدفمند گروه‌های دانش‌آموزی از سراسر یزد و دیگر استان‌های کشور

بوده است. این بازدیدها در چارچوب تفاهم‌نامه همکاری مشترک میان سازمان دانش‌آموزی استان یزد و این مرکز فرهنگی با محوریت ۲۸۲ هزار دانش‌آموز برگزار شد و نقش مؤثری در پیوند نسل کودک و نوجوان با تمدن و تاریخ پرافتخار ایران ایفا می‌کند.

در این بازدیدها، دانش‌آموزان با تاریخچه نور و روشنائی در ایران و جایگاه آن در تمدن‌های باستانی آشنا می‌شوند و مفاهیم علمی و تاریخی را به شیوه‌ای ملموس و جذاب تجربه می‌کنند. ترویج فرهنگ حفظ و نگهداری از میراث

کنون در جذب مخاطبان هدف کودک و نوجوان به کار گرفته شده است، در راستای انجام هر چه بهتر رسالت‌های اجتماعی و فرهنگی موزه در جشن‌ها و مناسبت‌های فرهنگی و مذهبی، از کودکان بی‌خانمان، بی‌سرپرست و بدسرپرست هم دعوت به عمل آمد. با هدف اینکه این قشر از جامعه نیز فرصت بهره‌مندی و شناخت هرچه بیشتر نسبت به تمدن و هنر این مرز و بوم را داشته باشند. جشن مولای مهربانی از جمله همین فعالیت‌های شاخص اجتماعی- فرهنگی است که در دی‌ماه ۱۴۰۳ مصادف با ولادت مولای متقیان حضرت علی(ع) در پردیس موزه‌ای رامسر برگزار گردید. در این جشن که با همکاری بهزیستی استان گیلان و پرورشگاه امام سجاد(ع) شهرستان رودسر برپا شد، کودکان و نوجوانان ساکن این پرورشگاه در

فرهنگی و تاریخی در میان دانش‌آموزان با پیشینه تاریخی و علمی کشور از دیگر اهداف این برنامه‌های بازدید است و نقش مؤثری در ایجاد حس تعلق به فرهنگ ملی و تقویت هویت ایرانی دارد. این بازدیدهای هدفمند فرصتی برای رشد مهارت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان نیز فراهم می‌کند.

تعامل با یکدیگر در محیطی آموزشی و فرهنگی، باعث تقویت روحیه همکاری، پرسشگری و خلاقیت در میان دانش‌آموزان می‌شود.

تاکنون بیش از ۵۰۰ نفر از کودکان و دانش‌آموزان در قالب این تفاهم‌نامه از موزه نور و روشنایی بازدید کرده‌اند. بسیاری از متولیان آموزش و والدین، تجربه حضور در این مرکز فرهنگی را فرصتی بی‌نظیر برای افزایش دانش تاریخی و علمی دانش‌آموزان و فرزندان خود دانسته و خواستار تکرار و گسترش این‌گونه برنامه‌ها در سایر مراکز فرهنگی و تاریخی کشور شده‌اند.

این همکاری مشترک میان سازمان دانش‌آموزی و مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنایی یزد، الگویی موفق از تلفیق آموزش رسمی و غیررسمی به شمار می‌رود که یکی از اهداف اصلی آموزشی در موزه‌ها است و به عنوان نمونه‌ای موفق برای سایر استان‌ها و مراکز فرهنگی پیشنهاد می‌شود.

📍 جشن مولای مهربانی

موزه رامسر این بار میزبان کودکان بی‌خانمان، بی‌سرپرست و بدسرپرست پرورشگاه امام سجاد(ع) شهرستان رودسر

فارغ از شیوه‌ها و روش‌هایی که تا

این جشن حضور داشته و با بازدید از مجموعه موزه‌ای رامسر در قالب تور موزه‌گردی، ضمن آشنایی با علم موزه‌داری و تاریخ و هنر ایران و جهان، در برنامه‌های متنوع تدارک دیده شده شرکت کردند. در پایان هدایایی به عنوان محصولات فرهنگی موزه و بسته‌های تغذیه سالم، به همراه ثبت خاطرات به آنها اهدا گردید. این روز ماحصل تعامل با نهادی خیراندیش در جهت گسترش فعالیت‌های اجتماعی فرهنگی پردیس بود. نقطه عطف این رویداد تأمین کلیه هزینه‌های برگزاری برنامه توسط همکاران پردیس بوده است.

۲. رویداد پژوهشگران کوچک با

دستاوردهای بزرگ

ساخت یک اثر هنری یا تاریخی تنها

به مهارت فنی محدود نمی‌شود؛ بلکه مفاهیمی چون خلاقیت، صبر، دقت و درک عمیق از فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی نیز در این فرآیند نهفته است. این مفاهیم، به ویژه در محیط موزه، جایی که کودکان می‌توانند به طور فعال با اشیاء تاریخی و هنری در تعامل باشند، به شکلی ملموس و قابل درک برای آنها ارائه می‌شود و فرصتی فراهم می‌آید تا کودکان این مفاهیم را به صورت تجربی درک کنند.

رویداد «پژوهشگران کوچک با دستاوردهای بزرگ» به عنوان یک برنامه آموزشی-فرهنگی خلاقانه با تمرکز بر گروه سنی ۷ تا ۱۲ سال، تلاش کرد تا کودکان را به گونه‌ای فعال و تعاملی با مفاهیم تاریخی، هنری و فرهنگی آشنا کند. در این طرح، کودکان با استفاده از مواد ساده‌ای همچون خمیر مجسمه‌سازی و گل، به بازآفرینی

آثار هنری، اشیای تاریخی و نمادهای فرهنگی پرداختند. و در ادامه، با الهام از اثر ساخته‌شده، داستان یا روایت کوتاهی خلق کردند که برگرفته از تخیل، دانسته‌های قبلی یا اطلاعاتی باشد که طی برنامه کسب کردند.

این رویکرد چندوجهی، که ساخت و ساز، لمس، مشاهده و روایت را در کنار هم قرار می‌دهد، به طور چشمگیری موجب درگیر شدن ذهن، احساسات و مهارت‌های دستی کودکان می‌شود. از طریق بازسازی آثار، آن‌ها نه تنها با شکل و ساختار ظاهری اشیای فرهنگی آشنا می‌شوند، بلکه با فرآیندهای فنی و هنری پشت آن نیز پیوند برقرار می‌کنند. این تجربه به آن‌ها کمک می‌کند تا متوجه شوند ساخت یک اثر هنری یا تاریخی تنها به مهارت فنی محدود نمی‌شود، بلکه شامل خلاقیت، صبر، دقت و

درک عمیق از فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی نیز هست.

از سوی دیگر، عنصر داستان‌گویی در این برنامه نقش کلیدی ایفا کرده است. روایت داستان درباره‌ی اثری که خود ساخته‌اند، نه تنها قدرت تخیل آن‌ها را گسترش می‌دهد، بلکه توانایی بیان، زبان‌آموزی و تفکر انتقادی‌شان را نیز تقویت می‌کند. همچنین، این فرایند موجب تقویت حس مالکیت و ارتباط عاطفی کودک با آنچه ساخته، می‌شود و درک او از اهمیت میراث فرهنگی را عمیق‌تر می‌کند.

این رویداد به‌ویژه در تکمیل برنامه‌های پیشین آموزشی، که بیشتر مبتنی بر مشاهده‌ی صرف آثار بودند، ارزش افزوده‌ای ایجاد می‌کند؛ زیرا دانش‌آموزان در اینجا نه فقط به

دیدن آثار، بلکه به بازآفرینی و لمس نمونه‌هایی مشابه می‌پردازند که توسط خودشان ساخته شده است. به این ترتیب، «پژوهشگران کوچک» نه تنها در حال یادگیری هستند، بلکه در فرآیند خلق و بازآفرینی نیز فعالانه مشارکت می‌کنند و این خود، دستاوردی بزرگ در آموزش غیررسمی و خلاق محسوب می‌شود.

۳. رویدادهای کودک محور با

موضوع قصه‌گویی

روایت‌گری، قلب تپنده‌ی هر موزه است؛ جایی که تاریخ، فرهنگ و هنر نه در سکوت ویتترین‌ها، بلکه در گفت‌وگو و قصه‌جان می‌گیرند. موزه، زمانی زنده و تأثیرگذار است که بازدیدکننده نه فقط

تماشاگر، که شنونده و شریک روایت‌ها باشد. در چنین فضایی، قصه‌گویی تنها یک سرگرمی کودکان نیست؛ بلکه ابزاری است برای معنا دادن به تجربه‌ی دیدن، فهم گذشته و برقراری ارتباطی انسانی با محتوای فرهنگی.

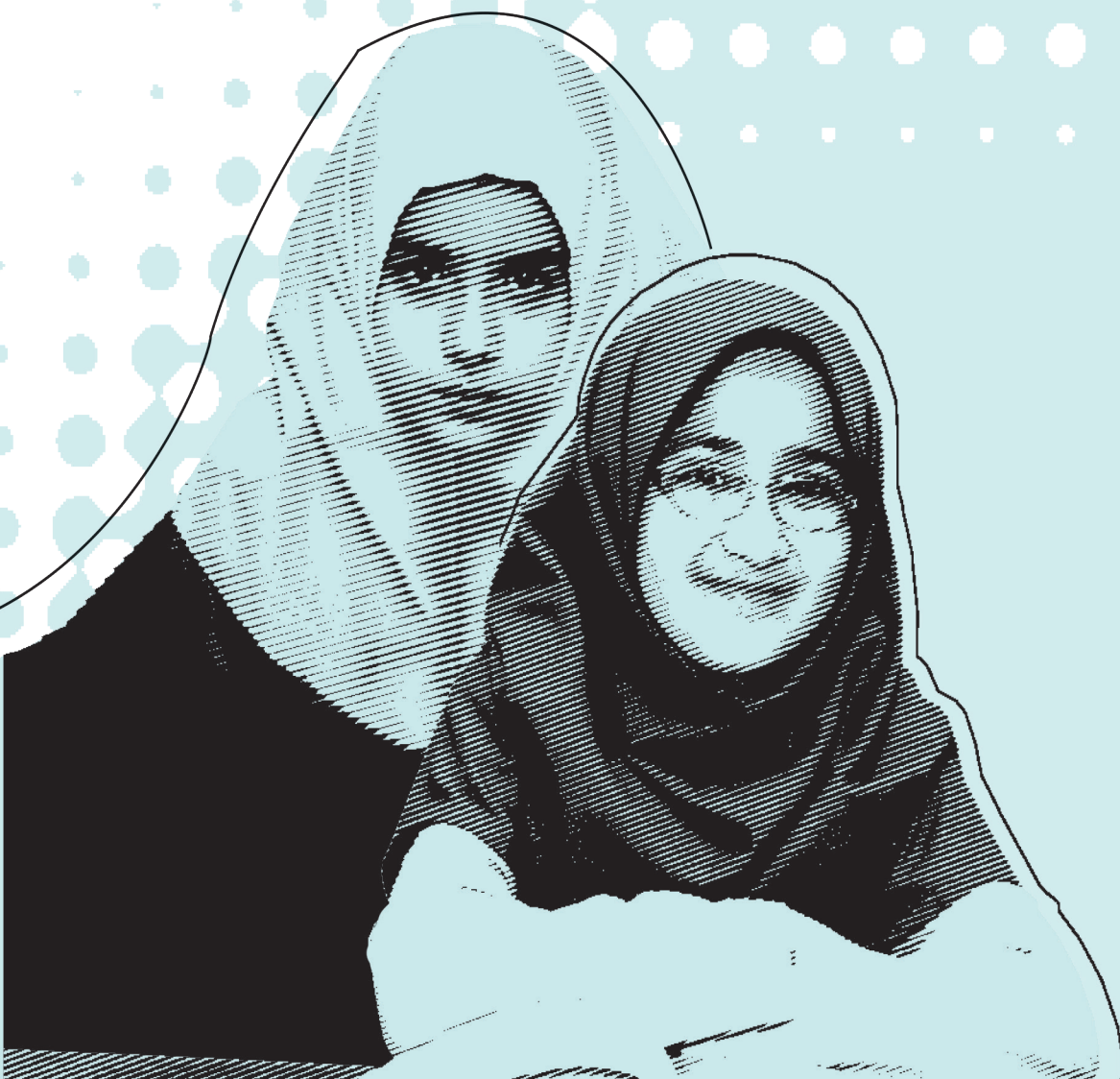
❖ رویداد قصه‌گویی شب یلدا برای

کودکان کار در پردیس موزه‌ای

دفینه، موزه‌ی هنرجهان:

(شب یلدا، شب قصه، بشه غصه)

در شب بلند یلدا، شبی که قصه‌ها زنده می‌شوند و غصه‌ها رنگ می‌بازند، پردیس موزه‌ای دفینه میزبان کودکان کاری شد که شور زندگی در چشمانشان جاری بود. این رویداد که به همت موزه هنر جهان و با همکاری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار شد،

نه تنها پاسداشتی از سنت دیرین شب چله، بلکه گامی در جهت آموزش، فرهنگ‌سازی و حمایت از کودکان محروم جامعه بود. پیش از این نیز، مؤسسه فرهنگی موزه‌ها در سال‌های گذشته اقدام به برگزاری رویدادهای مشابهی برای این قشر کرده بود، اما این بار قصه‌های یلدایی در دل تاریخ و هنر موزه طنین‌انداز شد.

در این شب خاطره‌انگیز، خانم الهه تاجیک، از قصه‌گویان برجسته کانون پرورش فکری، کودکان را به دنیای خیال و افسانه‌ها برد و با بازی‌های خلاقانه، رنگ شادی را بر چهره‌های کوچکشان نشان داد. سپس آیین‌های کهن یلدا بازگو شد و کودکان خود نیز نقالی داستان‌های شب چله را بر عهده گرفتند، تا سنت روایت‌گری را با صدای معصومانۀ‌شان زنده نگه دارند. در پایان، با پذیرایی گرم و صمیمانه، شبی

بی‌مانند برای این کودکان رقم خورد. بازخورد این رویداد در روزهای پس از آن نشان داد که تجربه بازدید از موزه و شنیدن قصه‌ها، از خاطره‌انگیزترین لحظات زندگی این کودکان بوده و اشتیاق آنان را برای شناخت بیشتر اماکن فرهنگی دوچندان کرده است. یلدا در پردیس موزه‌ای دلفینه، نه تنها بهانه‌ای برای شادی، که پلی برای پیوند تاریخ، فرهنگ و امید به آینده‌ای روشن‌تر برای کودکان بود.

رویداد قصه‌گویی با موضوع «کاشی» در پردیس موزه‌ای دلفینه، موزه هنر جهان

روایت «قصه کاشی» با الهام از «کتاب باران، آفتاب و قصه کاشی»، اثر نادر ابراهیمی

از آنجایی که بخشی از موزه هنر دوران اسلامی به نمایش کاشی‌های

زیبایی از دوران اسلامی اختصاص یافته است، پردیس موزه‌ای دلفینه با اهداف اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و با الهام از «کتاب باران، آفتاب و قصه کاشی»، اثر نادر ابراهیمی، رویدادی تحت عنوان «قصه کاشی» به صورت دوره‌ای در سال ۱۴۰۳ برای کودکان بین سنین ۶ تا ۱۰ سال برگزار کرد. در این رویداد پس از معرفی کاشی‌های موزه هنر دوران اسلامی، به روایت قصه کاشی به صورت تصویری و نمایشی به کودکان پرداخته شد و جهت برقراری ارتباطی مؤثرتر با مخاطبین و نیز درک بهتر مطالب آموزشی ارائه شده، قطعات کوچکی از کاشی‌های معاصر در دسترس کودکان قرار گرفت.

جشنواره افسانه‌های یلدایی

جشنواره افسانه‌های یلدایی به منظور بزرگداشت شب یلدا و ترویج

فرهنگ و سنت‌های ایرانی در میان کودکان در موزه ملی هنرهای اصفهان با همکاری «مؤسسه فرهنگی هنری قصه‌های کهن» برگزار شد. این رویداد به‌ویژه با هدف ایجاد فضایی شاداب و آموزنده برای کودکان طراحی شده بود و موفق شد تا تجربیات جدید و خاطره‌انگیزی را برای آنان به ارمغان بیاورد. در این جشنواره، کودکان فرصتی برای بازدید از غرفه‌های مختلف داشتند که هرکدام به معرفی یکی از جنبه‌های فرهنگی و هنری مرتبط با شب یلدا پرداخته بودند. از جمله این فعالیت‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

نمایش عروسکی:

این بخش به‌ویژه مورد توجه کودکان قرار گرفت و توانسته بود با استفاده از شخصیت‌های بامزه و داستان‌هایی جذاب، مفهوم شب یلدا را به شیوه‌ای سرگرم‌کننده و آموزنده منتقل کند.

شاهنامه‌خوانی:

با تکیه بر ادبیات غنی ایران، بخش شاهنامه‌خوانی به کودکان داستان‌هایی از تاریخ و فرهنگ ایران را معرفی می‌کرد که به‌طور غیرمستقیم ارتباطی با جشن یلدا و مفاهیم آن داشت.

نجاری و نقاشی روی پارچه:

این دو فعالیت به کودکان اجازه می‌دادند تا به‌طور عملی در هنرهای دستی مشارکت کنند و خلاقیت خود را به کار بگیرند. این فعالیت‌ها فضایی

رویدادهایی به تقویت هویت فرهنگی و ملی در نسل‌های آینده کمک می‌کند و می‌تواند الگویی برای رویدادهای فرهنگی مشابه در آینده باشد. امیدواریم که این جشنواره‌ها ادامه یابد و کودکان بیشتری بتوانند از این نوع فعالیت‌ها بهره‌مند شوند.

شب آفتابی موزه نور و روشنایی

یزد (کودکان خورشید در موزه نور) به مناسبت شب یلدا، موزه نور و روشنایی یزد در رویدادی خاطره‌انگیز و پرنشاط، میزبان کودکان «مؤسسه خیریه خورشید» بود. این برنامه با هدف گرامی‌داشت سنت‌های اصیل ایرانی و خلق لحظاتی شاد برای این کودکان عزیز برگزار شد.

در این مراسم ویژه، کودکان ضمن آشنایی با فرهنگ و آیین‌های کهن شب یلدا، در فضایی دل‌نشین و صمیمی به حافظ‌خوانی و شنیدن داستان‌های یلدایی پرداختند. برنامه با پذیرایی سنتی شامل خوراکی‌های ویژه یلدا

پویا و خلاقانه را ایجاد کرده و توانستند مهارت‌های هنری را در کودکان تقویت کنند. یکی از نقاط قوت این جشنواره، اجرای قصه «دختر آفتاب» بود که به‌عنوان یکی از داستان‌های کهن شب یلدا و تولد خورشید شناخته می‌شود. این قصه با استفاده از زبان شعر و قصه به شکل جذابی برای کودکان روایت شد. هدف از این روایت، آشنا کردن کودکان با فرهنگ و سنت‌های ویژه شب یلدا و توضیح اساسی‌ترین عناصر آن بود. داستان دختر آفتاب به‌خوبی توانسته بود مفاهیم عمیق نهفته در شب یلدا از جمله «تولد خورشید» و «بلندترین شب سال» را برای کودکان توضیح دهد و به آنان نمایی روشن از دلایل برگزاری این جشن و نمادهای فرهنگی آن را ارائه کند. جشنواره افسانه‌های یلدایی با موفقیت توانست تجربه‌ای غنی و آموزشی را برای کودکان فراهم آورد و ضمن سرگرمی و یادگیری، پیوندی عمیق‌تر با فرهنگ ایرانی و سنت‌های آن فراهم آورد. برگزاری چنین

۴. رویدادهای کودک محور

با موضوع مسابقه

مانند انار، هندوانه و شیرینی همراه بود که خاطره‌ای به یادماندنی برای شرکت‌کنندگان رقم زد. در بخش پایانی برنامه، هدایایی از سوی موزه به کودکان اهدا شد تا این شب فرخنده برای آنان شیرین‌تر و به یادماندنی‌تر شود. این اقدام، در راستای عمل به بخشی از مسئولیت اجتماعی موزه نور و روشنایی یزد و تلاش برای تحقق رسالت‌های اجتماعی و فرهنگی بنیاد مستضعفان مبنی بر حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه به ویژه کودکان و تقویت پیوند میان فرهنگ، هنر و جامعه صورت پذیرفت. این رویداد، گامی دیگر در جهت ترویج فرهنگ اصیل ایرانی و نشان‌دهنده تلاش مستمر مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنایی برای ایجاد تجربه‌های معنادار و انسانی در کنار فعالیت‌های فرهنگی و هنری است.

فرصت برابر در آموزش به کودکان کار به روش نوین و به شکلی تعاملی به طراحی مسابقه‌ای معماگونه از سه اثر شاخص این موزه پرداخت. در این راستا، کودکان کار مدعو پس از بازدید از موزه مطابق نقشه‌های طراحی شده از ویت‌رین‌ها و جانمایی سه اثر شاخص مورد نظر بر روی نقشه‌ها، پس از پاسخ به سوالات معمایی مربوط به آن آثار، بایستی در زمان معین، به صورت گروهی آثار مورد نظر را پیدا می‌کردند. در این میان گروهی که از بالاترین سرعت عمل برخوردار بود، برنده مسابقه اعلام شد. در این رویداد علاوه بر ایجاد احساس شادی و کنجکاوی در میان کودکان و آموزش کار تیمی، انتقال اطلاعات ضروری در قالب بازی گروهی به شیوه‌ای مؤثر به مخاطبین مورد نظر انجام پذیرفت.

ایجاد فضای رقابتی سالم برای کودکان در محیطی امن و الهام‌بخش همچون موزه‌ها، می‌تواند نقش مهمی در رشد فکری، تقویت اعتماد به نفس و شکوفایی خلاقیت آنان ایفا کند. برگزاری مسابقات تعاملی با محوریت آموزش و فرهنگ، نه تنها به ایجاد فرصت‌های برابر برای همه کودکان، از جمله کودکان کار، کمک می‌کند، بلکه موزه را به محیطی پویا، انگیزه‌بخش و یادگیرنده برای نسل آینده تبدیل می‌سازد.

🏆 مسابقه «معمای چند گنج»

موزه گوهر و آرایه‌های تاریخی در ۲۵ خردادماه ۱۴۰۰ با هدف ایجاد

برگزاری مسابقه «طراحی سکه و اسکناس» در پردیس موزه‌ای دفینه، موزه پول ایران

پردیس موزه‌ای دفینه به مناسبت روز جهانی کودک مصادف با ۱۶ مهرماه ۱۴۰۱ و نیز روز دانش‌آموز (۱۳ آبان) مسابقه‌ای تحت عنوان «طراحی سکه و اسکناس» با اهداف اجتماعی، فرهنگی و آموزشی در موزه پول ایران برگزار نمود. در این راستا، فراخوان مسابقه در قالب پوستر تهیه و به همراه دعوت رسمی از سوی موزه پول برای تمامی مناطق بیست و دوگانه آموزش و پرورش شهر تهران ارسال و نیز در شبکه‌های مجازی وابسته به موزه و مؤسسه فرهنگی موزه‌ها اطلاع‌رسانی شد. در طی برگزاری این رویداد دانش‌آموزان ۱۰ تا ۱۲ ساله تا تاریخ ۳۰ مهرماه فرصت داشتند تا برای شرکت در این مسابقه آثار نقاشی و یا کلاژ خود را در قطع A۴ به آدرس پستی موزه ارسال نمایند. سپس در فرآیندی دقیق آثار ارسالی که شامل بیش از ۳۰ اثر بود، توسط کارشناسان، داوری و ارزیابی شد و در قالب نمایشگاهی در سالن موزه پول ایران به نمایش عموم درآمد. اهدا جوایز این مسابقه در تاریخ ۱۳ آبان‌ماه مصادف با روز دانش‌آموز و با حضور برگزیدگان مسابقه و خانواده‌های ایشان در سالن همایش‌های پردیس موزه‌ای دفینه برگزار گردید.

۵. غرفه کودک و نوجوان در

جشنواره بهار نارنج

بازگویی خاطرات، به‌ویژه در فضایی گروهی و هدفمند، می‌تواند نقش مؤثری در رشد ذهنی و اجتماعی کودکان ایفا کند. این فرایند نه تنها به تقویت زبان روایت و قصه‌گویی کودک کمک می‌کند، بلکه موجب پرورش حافظه، تمرین بیان احساسات و تبادل تجربیات با دیگران می‌شود. همچنین، ایجاد فضایی صمیمی برای گفت‌وگو، به کودکان فرصت می‌دهد تا

به تاریخ و تمدن و هنر ایران عزیزمان می‌پردازند. بازدیدکنندگان در این رده سنی در ارتباط مستمر کلامی و بدون هیچ‌گونه تحمیلی با زبانی کودکانه و با علاقه وافر به آموختن درباره موزه و موزه‌داری مشغولند و کودکان کوچکتر خاطره حضور در موزه را به تصویر می‌کشند.

مواجه می‌شود. در این غرفه کودکان و نوجوانان با تشکیل میزگردهایی با محوریت گپ و گفت صمیمانه و بازگویی خاطرات خود از حضور در موزه سخن به میان می‌آورند. در این میان کارشناسان پردیس ضمن تشریح علم موزه‌داری و قوانین حاکم بر آن به بیان فرهنگ حفظ و نگهداری از آثار و اشیای تاریخی و اهمیت ارزش نهادن

مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی خود را در بستری امن و دوستانه تمرین کرده و اعتمادبه‌نفس بیشتری در بیان افکار و خاطراتشان به‌دست آورند.

از جمله این فعالیت‌ها می‌توان به برپایی غرفه کودک و نوجوان در جشنواره بهار نارنج هرساله در اردیبهشت ماه نام برد که با گذشت یک دهه همچنان با استقبال خوبی

۶. کارگاه‌های کودک محور

موزه‌ها دیگر تنها محل نگهداری اشیای تاریخی و هنری نیستند، بلکه به فضاهایی پویا برای یادگیری، گفتگو و تجربه‌های اجتماعی تبدیل شده‌اند؛ به‌ویژه زمانی که نگاهشان به کودکان و گروه‌های نیازمند توجه ویژه گسترش می‌یابد. در این میان، کارگاه‌های کودک محور با رویکرد آموزش، آگاهی و توانمندسازی، نقش مهمی در ارتقای فرهنگ دسترس‌پذیری و برابری ایفا می‌کنند.

❏ کارگاه آموزشی ساخت اشیای سفالی به روش فیتیله‌ای به کودکان در پردیس موزه‌ای دفینه، موزه هنر جهان:

موزه هنر جهان در پردیس موزه‌ای دفینه در سال ۱۴۰۰ با هدف آشنایی کودکان با روش‌های اولیه ساخت سفال در دوران «نوسنگی»، هزاره‌های نهم تا ششم پیش از میلاد، میزبان تعداد حدود ۲۰ کودک کار بود. در این رویداد کودکان مدعو پس از شنیدن توضیحات لازم توسط کارشناسان موزه

در خصوص انواع روش‌های سفالگری به‌ویژه روش فیتیله‌ای، با کمک کارشناس مربوط به ساخت ظروف سفالی با این روش پرداختند. در این شیوه کودکان پس از ساخت کف ظرف جهت تکمیل بدنه بایستی فیتیله‌های گلی ورز داده شده را به صورت لایه‌ای بر روی هم قرار می‌دادند تا شکل نهایی ظرف به دست آید. برگزاری این گونه از رویدادها غیر از ایجاد محیطی مفرح و خاطره‌انگیز و در عین حال آموزشی از موزه برای گروهی از اقشار حساس جامعه، در مرتفع‌سازی دغدغه‌های اجتماعی بنیاد نیزگامی اساسی به شمار می‌آید.

❏ کارگاه «توان خواهی، دسترس‌پذیری و فرصت‌های برابر» در پردیس موزه‌ای دفینه، موزه هنر جهان

کارگاه «توان خواهی، دسترس‌پذیری و فرصت‌های برابر» در پردیس موزه‌ای دفینه در دو بخش سخت‌افزاری و نرم فزاری با موضوع مناسب‌سازی محیط، تغییر نگرش و نوع تعامل مثبت با این

عزیزان برگزار گردید.

این کارگاه با اهداف فرهنگی-اجتماعی در جهت ایجاد فرصت‌های برابر در آموزش همگانی برای تمامی افراد جامعه از جمله افراد دارای نیازهای ویژه، در تاریخ ۲۰ الی ۲۱ دی ماه سال ۱۴۰۱ به صورت چهار جلسه، کارگاه یک ساعته، طی دوروز در سال کنفرانس پردیس موزه‌ای دفینه و در دو بخش سخت‌افزاری و نرم فزاری با موضوع مناسب‌سازی محیط، تغییر نگرش و نوع تعامل مثبت با این عزیزان برگزار

دغدغه در استفاده از مباحث
مطروحه در مدیریت کلان موزه‌ها
و مناسب‌سازی آن برای این افراد
فراهم آورد.

📌 کارگاه کلاژ و ساخت زیورآلات با مهره‌های مصنوعی در پردیس موزه‌های دفینه، موزه گهر و آرایه‌های تاریخی

موزه گهر و آرایه‌های تاریخی در
پردیس موزه‌های دفینه در تاریخ ۱۶
اسفندماه سال ۱۴۰۲ با هدف آشنایی
کودکان ۶ الی ۸ سال با انواع سنگ‌های
قیمتی و نیمه‌قیمتی کارگاه کلاژ و ساخت

توانبخشی (ADL)

۳. تعریف و تبیین گردشگری

دسترس‌پذیر

۴. جایگاه حقوقی و شهروندی افراد
دارای معلولیت و سالمند (داخلی
و بین‌المللی)

۵. مناسب‌سازی و استانداردهای
توسعه محیط‌های بدون مانع
(زیرساخت‌های فیزیکی، رفتاری و
تجهیزاتی)

۶. خدمات گردشگری و اوقات فراغت
استاندارد برای افراد سالمند و
دارای معلولیت (پاراتور) به طور
کلی این کارگاه فرصتی جهت ایجاد

گردید. در ابتدای این کارگاه تعریفی
جامع از افراد توان‌یاب و یا افراد دارای
نیازهای ویژه ارائه شد. بر این اساس
از لحاظ تشخیص کلینیکی و رشد
عملکردی انسان، اصطلاح «نیازهای
ویژه» افرادی را توصیف می‌کند که به
خاطر معلولیت‌های پزشکی، ذهنی
یا روانی نیاز به کمک داشته باشند.
همچنین در کتابچه راهنمای تشخیصی
و آماری اختلال‌های روانی و نیز ویرایش
نهم کتاب طبقه‌بندی بین‌المللی
بیماری‌ها، رهنمودهای تشخیص
بالینی این افراد ارائه شده است. این
افراد شامل کسانی هستند که به هر
یک از اختلالات اوتیسم، سندرم آسپرگر،
فلج مغزی، سندرم داون، نارساخواری،
دیس پراکسی، کوری، ناشنوایی،
ADHD و فیبروز کیستیک مبتلا شده‌اند
و یا حتی شامل افرادی می‌شوند که
دارای شکاف لب و یا نقص عضو باشند.
افراد که نیاز ویژه دارند را می‌توان
از نظر شدت در گروه‌های مختلفی
طبقه‌بندی کرد. مثلاً دانش‌آموزانی
که دارای ضریب هوشی بین ۲۰ تا
۳۵ باشند از موارد شدید محسوب
می‌گردند. این دانش‌آموزان معمولاً در
مدرسه نیاز به کمک دارند و خدمات
متفاوتی در شرایط متفاوت به آنها ارائه
می‌شود. به طور کلی از جمله مباحث
مطرح شده در این کارگاه می‌توان به
موارد ذیل اشاره کرد:

۱. آشنایی با مبانی و مفاهیم معلولیت
و تعامل با افراد دارای معلولیت
(جسمی، حرکتی، ناشنوایان،
نابینایان، کم‌توانان ذهنی و
سالمندان)
۲. انواع توانبخشی و تجهیزات ویژه

زیرآلات با مهره‌های مصنوعی را با حضور تعداد ۴۰ دانش‌آموز برگزار کرد. از آنجاکه لابی موزه گهر و آرایه‌های تاریخی جهت برگزاری این کارگاه به امکاناتی از قبیل چیدمان میز و صندلی به تعداد دانش‌آموزان، تهیه مهره‌های آموزشی به رنگ سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی، صفحه مَصَوَّر، چسب و دیگر ابزار مورد نیاز مجهز شد. طی برپایی این رویداد پس از بازدید گروهی دانش‌آموزان از موزه با حضور کارشناسان، جهت ثبت و ضبط هر چه بهتر مطالب آموزشی در اذهان کودکان و در راستای تعامل بین مخاطبین و موزه، دانش‌آموزان به انجام کلاژ با استفاده از مهره‌ها و تصاویر از پیش تعیین شده پرداختند. برگزاری این رویداد، جنبه‌های آموزشی-فرهنگی قابل توجه و مؤثری داشت که منتج به دریافت بازخوردهای ارزشمند از سوی دانش‌آموزان و کادر آموزشی دبستان مدعوشد.

❖ کارگاه «ضرب سکه» برای کودکان در پردیس موزه دفینه، موزه پول ایران

کارگاه آموزشی ضرب سکه در سال ۱۴۰۲ با اهداف آموزشی، فرهنگی برای کودکان در مقطع ابتدایی در محل موزه پول ایران برگزار شد. طی برگزاری این رویداد کودکان پس از بهره‌مندی از آموزش‌های لازم در خصوص چگونگی ضرب سکه به شیوه دستی و آشنایی با نقوش سکه‌های مختلف دوران تاریخی و اسلامی به ضرب سکه به صورت دستی (چکشی) با گل سفالگری و سرسکه‌هایی به ابعاد بزرگتر از اندازه واقعی سکه، جهت درک بهتر پرداختند. جنبه آموزشی این رویداد به‌ویژه با برگزاری

ترویج آموزش مؤثر و پویا در موزه به دانش‌آموزان به برگزاری کارگاهی به‌منظور آشنایی با روند شکل‌گیری مبادلات و چگونگی پیدایش پول‌های ابتدایی اقدام نمود. در طی این رویداد در مرحله نخست فیلم‌های آموزشی در ارتباط با پول و تاریخچه پیدایش سکه و مبادلات برای حدود ۴۰ نفر از دانش‌آموزان مدرسه «بانو امین» پخش گردید سپس بازدید دسته جمعی دانش‌آموزان از موزه همراه با توضیحات کارشناسان موزه پول ایران انجام گرفت و در آخر جهت تعامل

آن در قالب کارگاه بسیار برجسته بود. کودکان از این رهگذر با یکی از مهمترین ابزارهای مالی و تجاری جهان باستان که خود پیوسته متضمن جنبه‌های فرهنگی و هنری بوده و رسانه‌ای مهم نیز به‌شمار می‌آمده، آشنا شدند.

❖ کارگاه آموزشی «آشنایی با روند شکل‌گیری مبادلات و چگونگی پیدایش پول‌های ابتدایی» در پردیس موزه ای دفینه، موزه پول ایران

موزه پول ایران در سال ۱۴۰۲ با هدف

بیشتر مخاطبان با آثار موزه‌ای و انجام کار گروهی، مسابقه‌ای با محوریت تصاویر سکه‌هایی شاخص از موزه پول ایران طراحی و اجرا شد.

📌 کارگاه آموزشی «صلح» در پردیس موزه‌ای دفینه، موزه هنر جهان

رویداد روز جهانی صلح هر سال در بیست و یکم سپتامبر مصادف با سی و یکم شهریور ۱۴۰۳ برگزار می‌شود. این روز بیست و پنجمین سالگرد تصویب اعلامیه و برنامه اقدام در مورد فرهنگ صلح توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد است و موزه‌ها با توجه به کارکرد خود، در راستای نیل به اهداف اجتماعی و فرهنگی‌شان نقش بسیار مهمی را در برقراری صلح جهانی ایفا می‌کنند. به مناسبت این رویداد جهانی، در تاریخ ۳۱ شهریور ۱۴۰۳ موزه هنر جهان کارگاهی تحت عنوان «صلح»، با توجه به وجود دو اثر ارزشمند از پاپلو پیکاسو، هنرمند معروف اسپانیایی، با این موضوع برای کودکان با مربی‌گری خانم نادامچی‌زاده، از کارشناسان برجسته موزه صلح، برگزار کرد.

در این کارگاه که به صورت بازی‌های خلاقانه طراحی شده بود، مخاطبان با شخصیت‌های تاثیرگذار بر صلح جهانی نظیر مادر ترزا، مهاتما گاندی و غیره آشنا شدند. همچنین کودکان به جستجوی کشورهای محل زندگی هریک از این بزرگان در نقشه پرداختند و در آخر نیز جهت آموزش اهمیت کار گروهی به بازی‌های گروهی روی آوردند. برگزاری این رویداد با بازخوردهای

کودکان با انواع پول و شناخت نمادهای فرهنگی-تاریخی ایران موزه پول ایران در پردیس موزه‌ای دفینه در سال ۱۴۰۳ با هدف آشنایی کودکان با انواع پول و شناخت نمادهای فرهنگی-تاریخی موجود بر روی سکه‌ها و اسکناس‌های ایران اقدام به برگزاری کارگاهی تحت این عنوان نمود. طی این رویداد که با حضور تعداد ۲۰ نفر از کودکان یکی از مدارس تهران برگزار شد پس از بازدید جمعی دانش‌آموزان از موزه به همراه توضیحات مربوط به آن توسط کارشناسان، کودکان به صورت عملی با استفاده از برچسب‌های تصویری از پیش تهیه شده از نمادهای

مثبتی از سوی کودکان همراه بود و پس از اتمام کارگاه، کودکان تصاویر مادر ترزا و گاندی و سایر بزرگان این عرصه را به‌منزله یادمانی از این روز هیجان‌انگیز با خود بردند. لازم به ذکر است، این برنامه در راستای شعار «صلح را از کودکی باید آموخت» اجرا شد.

📌 کارگاه آموزشی «آشنایی با انواع پول و نمادهای فرهنگی-تاریخی استفاده شده در طراحی پول‌ها» در پردیس موزه‌ای دفینه، موزه پول ایران

برگزاری کارگاه موزه پول ایران در پردیس موزه‌ای دفینه با هدف آشنایی

تاریخی-فرهنگی ایران به ساخت کلاژیهای پرداختند. این رویداد علاوه بر آموزش مؤثر به دانش‌آموزان سبب افزایش فرهنگ موزه‌گردی و ایجاد حس لذت و نشاط در کودکان شد.

❏ کارگاه تمرین «نقشه خیال» در موزه ملی هنرهای اصفهان

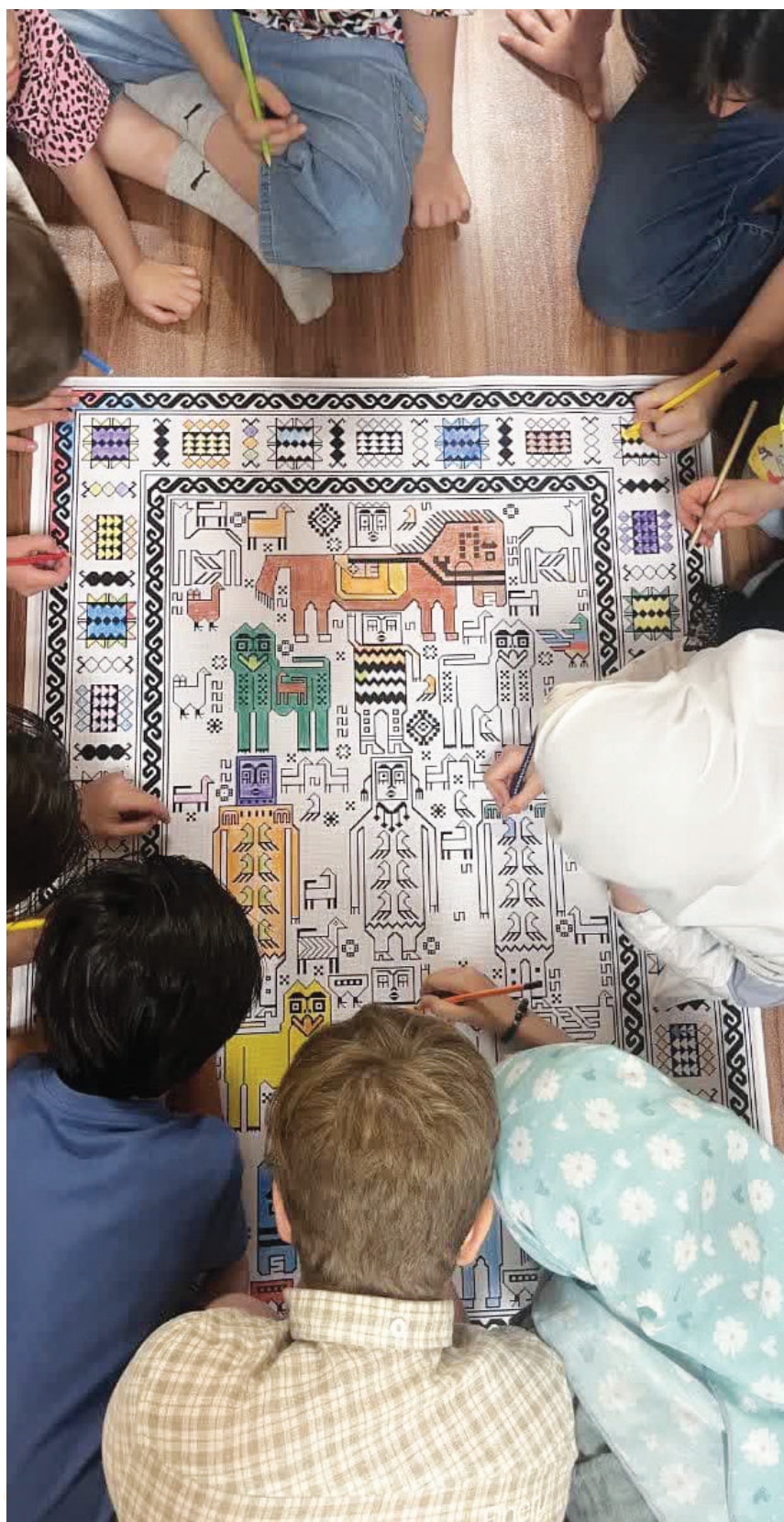
در تاریخ ۲۰ الی ۳۰ تیرماه سال ۱۴۰۳، موزه ملی هنرهای اصفهان میزبان کارگاه کودک محور «نقشه خیال» بود که با همکاری مجموعه «بردبار» برگزار شد. این کارگاه ویژه، فرصتی منحصر به فرد برای کودکان فراهم کرد تا در فضایی فرهنگی و هنری، تخیل خود را به کارگیرند و از نزدیک با هنرهای سنتی ایرانی آشنا شوند.

کارگاه با هدف آشنایی کودکان با طرح و نقشه فرش‌های ایرانی آغاز

شد. به طور ویژه، تسهیلگر کارگاه ابتدا داستانی جذاب را درباره زندگی عشایر و ارتباط آنها با نقش و نگارهای فرش

روایت کرد. این داستان نه تنها زوایای هنری فرش را برای کودکان روشن کرد، بلکه به آنها این امکان را داد تا معنای عمیق‌تری از هنر فرش‌های ایرانی را پیدا کنند.

نقشه‌های فرش را رنگ‌آمیزی کردند. این فعالیت خلاقانه به آنها این فرصت را داد تا قوه تخیل خود را آزاد کرده و با استفاده از رنگ‌ها و طرح‌ها، آثار خود را خلق کنند. رنگ‌آمیزی نقشه فرش‌ها نه تنها موجب نشاط و پویایی در شرکت‌کنندگان شد، بلکه حس همکاری و تعامل اجتماعی را نیز تقویت کرد. در حین فعالیت، بچه‌ها یاد گرفتند که چگونه از رنگ‌ها و شکل‌ها برای بیان احساسات و ایده‌های خود استفاده کنند.

موزه ملی هنرهای اصفهان، به‌منزله یک مکان آموزشی و فرهنگی، همواره سعی دارد تا رویدادهایی مشابه را برگزار کند تا به رشد خلاقیت و تفکر انتقادی در کودکان کمک نماید. برگزاری کارگاه‌هایی همچون نقشه خیال می‌تواند تأثیر مثبتی بر یادگیری و تجربیات هنری کودکان داشته باشد و آنها را به سمت حفظ و گسترش هنرهای سنتی کشور سوق دهد.

موزه‌ها علاوه بر نگهداری آثار، نقش مهمی در پرورش تخیل کودکان دارند. این امر با طراحی برنامه‌های تعاملی و جذابی که کودکان را به صورت فعال و جزئی از رویدادها در موزه قرار می‌دهد، میسر می‌شود. به این ترتیب، کارگاه نقشه خیال نه تنها بستری برای یادگیری در زمینه هنرهای ایرانی فراهم کرد، بلکه تجربه‌ای لذت‌بخش و به یادماندنی برای کودکان به ارمغان آورد. این نوع فعالیت‌ها نشان‌دهنده اهمیت موزه‌ها در تربیت فرهنگی و هنری کودکان و ایجاد حس تعلق به فرهنگ غنی کشورمان است.

❏ کارگاه موزه‌های بدون مرز:

پیک موزه

موزه‌ها به‌منزله مراکز آموزشی و پژوهشی، پیوندی نزدیک با اهداف آموزشی کودکان و نوجوانان در مدارس دارند. از جمله فعالیت‌های موزه‌هنر در این زمینه تاکنون می‌توان به بازدیدهای گروهی و برگزاری کارگاه‌های تخصصی برای کودکان و نوجوانان اشاره کرد. در طرح «پیک موزه» تلاش شده است تا پیش از بازدید حضوری کودکان از موزه، بستری مناسب برای آشنایی آن‌ها با موزه و مفاهیم مرتبط فراهم شود. این رویکرد، موزه‌ها را به‌منزله نهادهایی پویا و فعال در حوزه فرهنگ و هنر معرفی می‌کند که می‌توانند فراتر از نقش سنتی خود، به درک بهتر موضوعات درسی توسط دانش‌آموزان کمک کنند و تجربه‌ای متفاوت از آموزش غیررسمی را در اختیار آن‌ها بگذارند.

برنامه «موزه‌های بدون مرز» با هدف آشنایی گروه‌های سنی مختلف با مفهوم و اهمیت موزه‌ها، ترویج فرهنگ موزه‌گردی و آموزش مفاهیم میراث فرهنگی، در محیطی خارج از فضای موزه طراحی شده است.

این برنامه همچنین به معرفی هرچه بهتر موزه هنر ایران، با توجه به موقعیت ویژه آن در کاخ مرمر، کمک می‌کند. برگزاری چنین برنامه‌هایی خارج از فضای موزه، یک استراتژی بلندمدت برای جذب علاقه‌مندان و مخاطبان جدید است و بسته به گروه سنی و ویژگی‌های مخاطبان، می‌تواند تأثیرگذاری متفاوتی داشته باشد.

در نخستین رویداد این مجموعه، با عنوان پیک موزه و با تمرکز بر گروه

سنی کودک و نوجوان، کارشناسان موزه هنر ایران به مدارس رفتند تا با استفاده از برنامه‌های هنری، آموزشی و سرگرم‌کننده، علاوه بر ایجاد انگیزه برای بازدید از موزه‌ها، تجربه‌ای شاد و خاطره‌انگیز را در قالب آموزش غیررسمی برای دانش‌آموزان رقم بزنند و زمینه حضور آن‌ها در موزه را فراهم کنند.

شرح برنامه

همزمان با روز جهانی کودک، برنامه‌ای تعاملی با همکاری دبستان «فردیس مهر» در تهران برگزار شد. تیمی متشکل از سه کارشناس موزه هنر ایران به این مدرسه واقع در خیابان ولیعصر رفتند و سالن آمفی‌تئاتر مدرسه به‌عنوان محل اجرای برنامه آماده شد. دانش‌آموزان پایه پنجم و ششم، مخاطبان اصلی این برنامه بودند و مدت اجرای آن ۴۵ دقیقه تعیین شد.

برنامه با ورود دانش‌آموزان به سالن و نشستن آن‌ها آغاز شد. ابتدا یک کلیپ انیمیشنی کوتاه با موضوع موزه نمایش داده شد تا توجه و اشتیاق آن‌ها جلب شود. سپس یکی از کارشناسان با معرفی دلایل برگزاری برنامه و اهمیت موزه‌ها، سخنرانی کوتاهی ارائه داد. در ادامه، یک بازی آموزشی به دانش‌آموزان معرفی شد که ساختار آن به شرح زیر بود:

از بین دانش‌آموزان داوطلب، تعدادی برای ایفای نقش انتخاب شدند. بازی شامل ایجاد یک فضای موزه‌ای شبیه‌سازی شده بود که در آن دانش‌آموزان نقش اشیای موزه‌ای،

بازدیدکنندگان، راهنمای موزه و داوران را ایفا می‌کردند. تصاویر اشیای موزه‌ای مرتبط با دروس دانش‌آموزان از قبل انتخاب و چاپ شده بود. هشت نفر از دانش‌آموزان با در دست گرفتن این تصاویر در بخش‌های مشخصی از سالن مستقر شدند. گروهی از دانش‌آموزان به‌عنوان بازدیدکننده انتخاب و به سمت میزی هدایت شدند که روی آن اشیای ممنوعه برای ورود به موزه قرار داشت.

آن‌ها آزاد بودند تا وسایلی را بردارند و وارد فضای موزه شوند. یک دانش‌آموز دیگر به‌عنوان راهنمای موزه وظیفه همراهی بازدیدکنندگان را برعهده گرفت. گروه دیگری از دانش‌آموزان که نقش داور را ایفا می‌کردند، وظیفه نظارت بر رعایت اصول موزه‌گردی و ارزیابی عملکرد بازدیدکنندگان را داشتند.

بازدیدکنندگان در میان اشیاء حرکت می‌کردند و با راهنمای موزه وارد گفتگو می‌شدند. کارشناسان نیز در جریان بازی، تعاملاتی با دانش‌آموزان داشتند. پس از پایان بازی، از دانش‌آموزان خواسته شد تا تجربه خود از این بازدید شبیه‌سازی شده را بازگو کنند. همچنین، یکی از داوران به نمایندگی از سایرین روی سن آمد و نکات مهمی درباره اصول بازدید از موزه را برای دوستان خود توضیح داد. این بخش با جمع‌بندی کارشناسان خاتمه یافت.

در ادامه برنامه، یک کلیپ دیگر درباره تاریخچه موزه‌ها در ایران و جهان، به‌ویژه موزه هنر ایران و کاخ مرمر، نمایش داده شد و کارشناسان

کودکان با همراهی کارشناسان و تسهیل‌گران کودک، سفری آموزشی و سرگرم‌کننده به دنیای نور و روشنائی داشتند و به شیوه‌ای تعاملی با تاریخ و مفاهیم مرتبط با نور در فرهنگ و معماری ایران آشنا شدند.

در بخش نخست این برنامه، کودکان از آثار موزه‌ای بازدید و با داستان‌ها و تاریخچه نور و تأثیر آن بر زندگی و تمدن‌های کهن آشنا شدند.

موزه نور و روشنائی، موزه‌ای برای آموزش تاریخ و پرورش خلاقیت هنری

برگزاری کارگاه «موزه‌گردی و خلاق‌شو» ویژه کودکان مرکز فرهنگی موزه‌های نور و روشنائی یزد با هدف آشنا کردن کودکان با میراث فرهنگی و تقویت خلاقیت آن‌ها، کارگاه آموزشی «موزه‌گردی و خلاق‌شو» را ویژه کودکان برگزار کرد. در این کارگاه،

توضیحاتی به آن افزودند. در پایان، ضمن تقدیر از دانش‌آموزان و اولیای مدرسه، هدایایی شامل دفترچه‌هایی با طرح آثار موزه هنر ایران به دانش‌آموزان اهدا شد. برنامه با نمایش یک کلیپ انیمیشنی نهایی به پایان رسید.

در حاشیه برنامه، مصاحبه‌هایی با برخی دانش‌آموزان انجام شد و نظرات آن‌ها در ارتباط با رویداد ثبت و ضبط شد. این مراسم که به صورت پایلوت و به مناسبت روز جهانی کودک برگزار شد، بازخوردهای مثبتی از سوی دانش‌آموزان و اولیای مدرسه به همراه داشت. نام پربسامد موزه هنر ایران و کاخ مرمر در طول برنامه، علاقه دانش‌آموزان به بازدید حضوری از موزه را افزایش داد. همچنین آموزش غیرمستقیم و بازی‌محور باعث شد تا این کودکان آمادگی بیشتری برای حضور در سایر موزه‌ها پیدا کنند.

این برنامه قابلیت اجرا در سایر مدارس ابتدایی شهر را دارد و می‌تواند در راستای شعار سال ۲۰۲۴ میلادی ایکوم: «موزه‌ها؛ محلی برای آموزش و پژوهش»، گامی مؤثر به شمار آید.

در ادامه، با هدایت تسهیل‌گران، کودکان در یک فعالیت عملی شرکت و کاردستی‌هایی با موضوع آینه و پنجره ساختند. این بخش از کارگاه با هدف به‌کارگیری خلاقیت، تقویت مهارت‌های دستی و پیوند دادن مفاهیم تاریخی با فعالیت‌های هنری طراحی شده بود. انتخاب موضوع آینه و پنجره نیز به دلیل جایگاه ویژه این عناصر در معماری سنتی ایران و ارتباط آن‌ها با مفاهیم نور و روشنایی صورت گرفت.

کارشناسان موزه هدف از برگزاری این کارگاه را ترکیب آموزش تاریخی با فعالیت‌های خلاقانه عنوان کردند و افزودند: این‌گونه برنامه‌ها باعث می‌شود کودکان علاوه بر آشنایی با تاریخ و فرهنگ، فرصت ابراز خلاقیت خود را پیدا کنند. همچنین، چنین تجربیاتی به افزایش علاقه آن‌ها به فضاهای فرهنگی و تاریخی

کمک می‌کند.

این کارگاه با استقبال گسترده والدین و کودکان مواجه شد و بسیاری از خانواده‌ها شرکت در این برنامه‌ها را فرصتی مناسب برای یادگیری همراه با سرگرمی دانستند. برگزاری برنامه‌های مشابه در آینده، می‌تواند گام مؤثری در جهت نهادینه‌سازی فرهنگ بازدید از موزه‌ها و تقویت هویت فرهنگی در نسل‌های آینده باشد.

📌 کارگاه ساخت چراغ پیه‌سوز ویژه کودکان در مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنایی یزد

مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنایی یزد با همکاری «آکادمی هنر پنجره»، کارگاه ساخت چراغ پیه‌سوز ویژه کودکان را برگزار کرد. هدف اصلی از برگزاری این کارگاه، تحقق رسالت آموزشی و اجتماعی موزه‌های پروه

موزه‌های دلفینه است؛ این برنامه با شعار جهانی سال ۲۰۲۴ میلادی ایکوم مبنی بر موزه‌ها برای آموزش و پژوهش نیز همگام است. هم‌چنین از روش‌های آموزش و یادگیری در موزه‌ها برگزاری کارگاه‌های فعال توسط کارشناسان، صنعتگران و هنرمندان است که به بازدیدکنندگان خود امکان انتقال دانش، پژوهش علمی و عملی، کسب تجربه، یادگیری تکنیک‌های مربوط به ساخت و حفاظت از آثار موزه‌ای را می‌دهد. به نظر می‌رسد که اگر آموزش در موزه با موضوع موزه و آثار آن مرتبط باشد تأثیرگذاری عمیق‌تری به همراه داشته باشد و در این راستا مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنایی یزد بر آن شد که کارگاه آموزش ساخت پیه‌سوز را که از کهن‌ترین نورافزاهاست برگزار کند.

از دیگر اولویت‌های مهم آموزشی موزه‌ها، آموزش غیر رسمی از طریق

کارگاه دوره‌های آموزشی موزه‌یار ویژه کودکان و نوجوانان در مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنائی یزد

برای نخستین بار دوره‌های آموزشی موزه‌یار ویژه نوجوانان در مرکز فرهنگی موزه‌ای نور و روشنائی یزد بنیاد مستضعفان

عرصه تعلیم و تربیت یکی از نهادهای اصلی و اولیه فرهنگ عمومی در جامعه به شمار می‌رود و زمامدار بسیاری از تغییرات است. تداوم نظم و ایجاد تغییر دو وظیفه خطیر فرهنگی است که فرهنگ عمومی جامعه به صورت هم‌زمان از نظام آموزشی مطالبه می‌کند. از پراهمیت‌ترین

یافتند. شرکت‌کنندگان ابتدا با همراهی کارشناسان مجموعه از فضاهای نمایشی موزه نور و روشنائی و پیه‌سوزهای تاریخی آن بازدید کرده و با دانش ساخت و کارکرد پیه‌سوز به عنوان یک نورافزای تاریخی آشنا شدند. در نهایت با راهنمایی مربیان سفالگری، ساخت انواع چراغ پیه‌سوز سفالی را در محیطی مفرح و از طریق آموزش غیر رسمی تجربه کردند. برگزاری این کارگاه و کارگاه‌های مشابه می‌تواند کودکان و نوجوانان را به صورت عملی و تجربی با دانش و صنعت پیشینیان، میراث فرهنگی و هنری کشور آشنا نموده و به درک بهتر ایشان از موزه‌ها و اهمیت موجودیت موزه‌ها منجر شود.

بازی و سرگرمی‌های آموزنده به کودکان یعنی آینده‌سازان جامعه است. آموزش و یاددهی در قالب بازی‌های کودکان در موزه، باعث می‌شود تا کودکان بتوانند با جستجو و کسب تجربه، دقت نظر و چگونگی کشف و حل، مسائل را بیاموزند. از نگاه برخی محققان نقش بازی، در رشد و یادگیری کودکان انکارناپذیر است. از طریق بازی، کودکان کشف می‌کنند، تخیلات خود را گسترش می‌دهند، مسائل را تعریف و تحلیل می‌کنند و می‌آموزند که در جامعه به ایفای نقش بپردازند. این کارگاه با استقبال چشمگیر خانواده‌ها روبه‌رو شد و بیش از ۳۰ کودک ۸ تا ۱۲ ساله در آن حضور

دانش‌آموزان رشته گردشگری برگزار نموده است.

هدف اصلی از برگزاری این دوره آموزشی جذب مخاطبین کودک و نوجوان به‌ویژه دانش‌آموزان رشته‌های مرتبط با موزه و گردشگری و به‌کارگیری این موزه‌یاران آموزش‌دیده در ایام پربازدید موزه‌ها بوده است. پررنگ نمودن وجه علمی و آموزشی گروه موزه‌های دلفین و تلاش برای تحقق شعار سال ۲۰۲۴ میلادی ایکوم مبنی

نقش قابل ملاحظه‌ای ایفا نمایند. در همین راستا و به‌منظور همکاری علمی، آموزشی و پژوهشی با مراکز علمی و آموزشی نظیر مدارس و دانشگاه‌ها و به‌منظور معرفی و آموزش اصول موزه و موزه‌داری به کودکان و نوجوانان، مرکز فرهنگی موزه‌های نور و روشنایی یزد برای نخستین بار در میان موزه‌های بنیاد مستضعفان و استان یزد دوره‌های آموزشی موزه‌یار ویژه نوجوانان را در طی سال‌های فعالیت خود، با حضور

مسائل در حوزه آموزش بحث آموزش به جوانان و نوجوانان است. چراکه این دوران از مهمترین زمان‌ها برای تعالی شخصیتی و تربیتی هرانسان به حساب می‌آید. در این میان موزه‌ها به‌منزله سازمانی فرهنگی می‌توانند با مطالعه و برنامه‌ریزی‌های دقیق و پیروان آموزش توانمند تئوری و عملی در عرصه‌های مختلف همچون تربیت و آموزش راهنمای موزه از میان قشر کودک و نوجوان، در زمینه تعلیم و تربیت

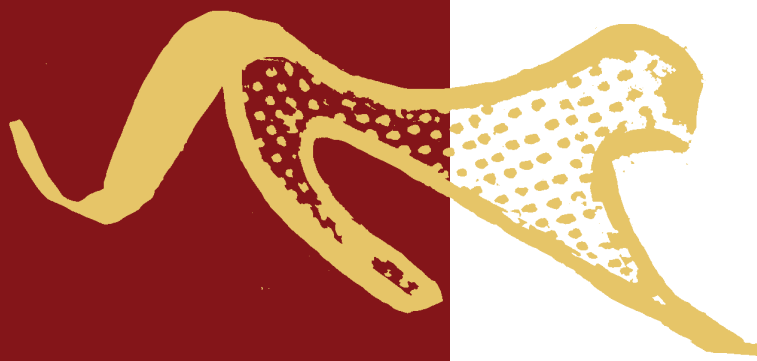
📌 کارگاه آموزشی موزه‌یار در پردیس موزه‌های رامسر

جایی که کودکان با اشتیاق و خشنودی از تجربه خود سخن می‌گویند.

در راستای رسالت‌های آموزشی گروه موزه‌های دفینه می‌توان به برگزاری رویداد آموزشی «موزه‌یار» در پردیس رامسر اشاره کرد. این طرح با مشارکت آموزش و پرورش شهرستان رامسر در گذشته انجام شده که در آن دانش‌آموزان از سوی اداره آموزش و پرورش به موزه معرفی می‌شوند و ضمن آموزش از سوی همکاران موزه‌دار در قالب کارشناس راهنمای مخاطب، آموخته‌های خود را به دیگر دانش‌آموزان و بازدیدکنندگان عمومی منتقل می‌کنند و در نقش راهنمای موزه ظاهر می‌شوند. این روش از آموزش دیداری و شنیداری در تجربه بصری و ذهنی کودکان تأثیری شگرف دارد چنانکه پس از پایان این برنامه زمانی که از کودکان در خصوص حضورشان در موزه سوال می‌شود با اشتیاق و خشنودی از تجربه خود سخن می‌گویند.

بر موزه‌ها برای آموزش و پژوهش از دیگر اهداف برگزاری این دوره‌های آموزشی بوده است.

در این دوره‌ها، سرفصل‌های آموزشی متنوع در حوزه موزه شامل: آشنایی با مفاهیم اولیه باستان‌شناسی، آشنایی با مفاهیم اولیه حفاظت از آثار موزه‌ای، آشنایی با طبقه‌بندی موزه‌ها، آشنایی با موزه‌های شاخص ایران و جهان، آشنایی با چارت سازمانی موزه‌ها، آشنایی با آثار موزه نور و روشنایی یزد، آشنایی با وظایف و ویژگی‌های فردی و تخصصی راهنمایان موزه و آشنایی با ویژگی‌های راهنمای تخصصی کودک توسط کارشناسان مرکز فرهنگی موزه‌های نور و روشنایی تدریس گردیده و به شرکت‌کنندگان این دوره‌های آموزشی پس از شرکت در آزمون پایان دوره و کسب نمره حد نصاب، گواهی حضور در دوره آموزشی اعطاء شده است. این موزه‌یاران نوجوان در طی سالیان گذشته و در فصل‌های گردشگری و پر مخاطب موزه‌ایا همراهی کارشناسان موزه نور و روشنایی یزد به عنوان راهنما، میزبان بازدیدکنندگانی از ایران و سایر نقاط جهان بوده‌اند.

سفالینه‌ها، قصه‌گویان تاریخ

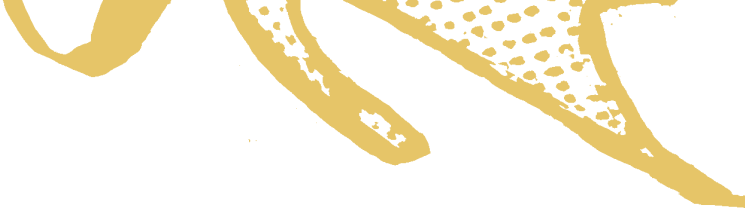
استفاده می‌کردن، به وسیله نقوش گیاهی و هندسی تزئین می‌شدن تا علاوه بر استفاده روزمره، جلوه‌ای زیبا داشته باشن. تصور کنین یک کوزه یا بشقاب که برای نگهداری مواد غذایی یا آب استفاده می‌شده، با طراحی‌هایی از گل‌های ساده یا اشکال هندسی پیچیده تزئین شده باشه تا هم کاربردی باشه و هم زیبا. این نوع طراحی نه تنها باعث می‌شد که وسایل روزمره جذاب‌تر بشن، بلکه یک نوع احترام به زیبایی‌های طبیعت و هنر محسوب می‌شد.

به نوعی سبک زندگی و حتی ارتباطات اجتماعی‌شون رو از طریق این طرح‌ها بیان می‌کردن. برای درک بهتر این موضوع، بیاین با هم نگاهی به این نقوش و هدف‌های پشت هرکدوم بندازیم.

۱. یکی از دلایلی که مردم قدیم طرح‌هایی روی سفال‌ها می‌کشیدن، زیبا کردن و تزئین وسایل روزمره‌شون بود. مثلاً تو ایران باستان، ظروف سفالی ساده‌ای که مردم تو زندگی روزمره از اون‌ها

طرح‌هایی که روی سفال‌های تاریخی کشیده می‌شدن، هرکدوم داستان خاص خودشون رو دارن و دنیای جالبی از هنر، فرهنگ و باورهای مردم زمان‌های گذشته رو به ما معرفی می‌کنن. این طرح‌ها، نه فقط برای تزئین وسایل روزمره، بلکه به عنوان ابزاری برای بیان افکار، احساسات و اعتقادات افراد در اون دوران استفاده می‌شدن. مردم در گذشته با استفاده از نقوش مختلف روی وسایل خودشون، نه تنها به خونه‌هاشون زیبایی می‌دادن، بلکه

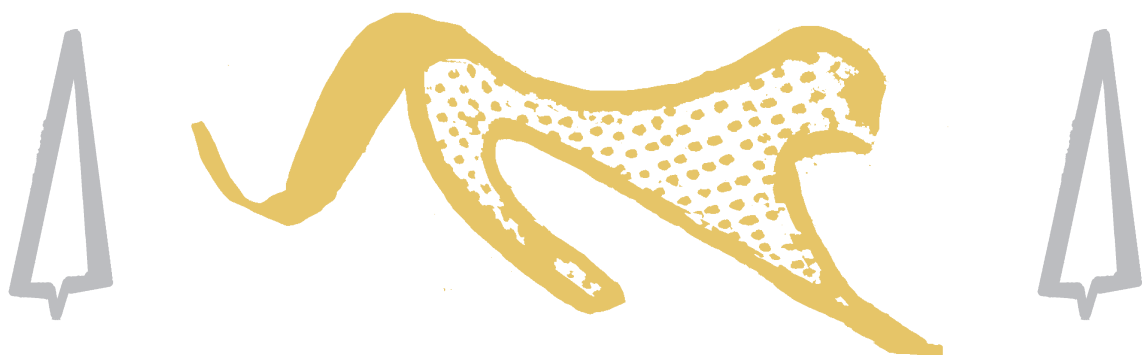

۲. گاهی روی سفال‌ها نقوشی کشیده می‌شد که بیانگر باورهای مردم نسبت به طبیعت یا موضوعات روزمره بود. مثلاً نقوشی از حیوانات یا درخت‌ها روی سفال‌ها دیده می‌شد که نشونه‌هایی از سلامت یا ارتباط با طبیعت بودن. به عنوان مثال، روی

بعضی از سفالینه‌ها تصاویر درخت یا حیوانات خاص به کار می‌رفته که اهمیت کشاورزی و حفظ طبیعت رودر زندگی مردم اون زمان نشون می‌داد. این طرح‌ها معمولاً دربارهٔ اعتقاد به قدرت طبیعت یا نشانه‌هایی برای حفاظت از زندگی و کشاورزی بودن.

۳. تو بعضی موارد، طرح‌ها روی سفال‌ها جایگاه اجتماعی افراد رو مشخص می‌کردن. مثلاً تو بعضی از دوره‌های تاریخی ایران، سفال‌هایی که برای افراد برجسته یا اشراف ساخته می‌شدن، معمولاً با طرح‌های خاص و پیچیده‌تر تزئین

شکار، کشاورزی، جشن‌ها یا حتی جنگ‌ها را روی سفال‌ها می‌کشیدن تا این وقایع را برای نسل‌های آینده حفظ کنند. به عنوان مثال، در ایران، در دوره‌هایی از تاریخ، تصاویری از کارهای روزمره مردم مثل کشاورزی یا ساختن صنایع دستی روی

جامعه متفاوت نشون بدن.

۴. یکی از ویژگی‌های جالب نقوش روی سفالینه‌ها، ثبت لحظات تاریخی و مهم زندگی مردم بود. گاهی اوقات مردم در گذشته، صحنه‌هایی از زندگی روزمره، مانند

می‌شدن. این طرح‌ها شامل نقوش شگفت‌انگیزی از حیوانات، پرندگان یا حتی جنگ‌ها و پیروزی‌ها بودن که موقعیت اجتماعی اون فرد رو به نمایش می‌داشتن. این نوع طرح‌ها می‌تونستن نمادهایی از قدرت و مقام اون فرد باشن و اونهارو از افراد

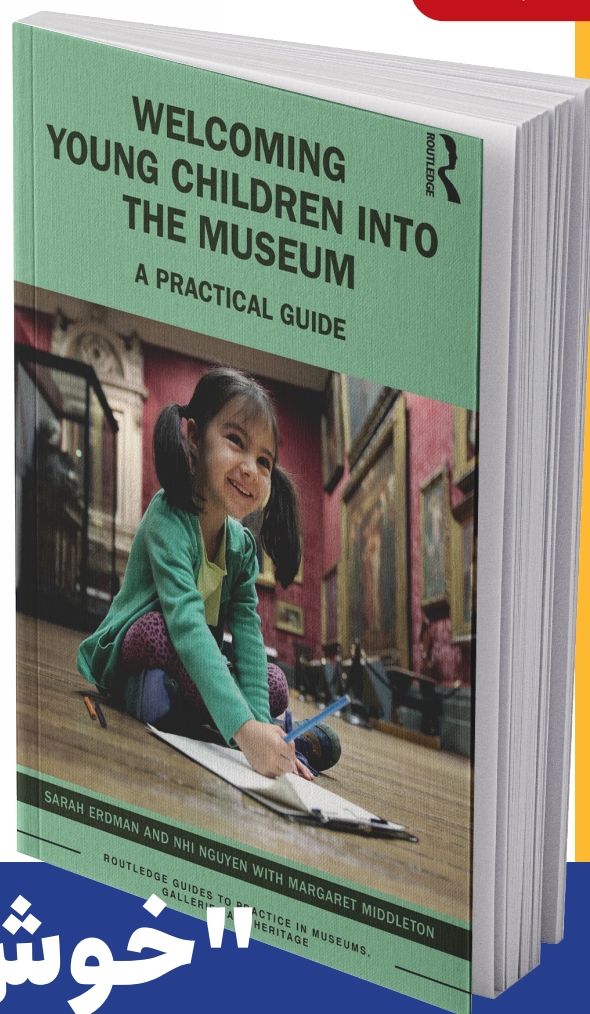

ظروف سفالی کشیده می‌شد که نه تنها به زیبایی اون ظروف اضافه می‌کرد، بلکه بازتابی از فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی جامعه هم بود. این نقوش، به نوعی مستند تاریخی برای مردم اون زمان بودن تا داستان‌های روزگار خودشون رو برای نسل‌های آینده به یادگار بذارن.

۵. گاهی نقوش روی سفال‌ها معنای خاصی داشتن و در آیین‌ها و مراسم‌های ویژه به کار می‌رفتند. به

عنوان مثال، در برخی از دوره‌های تاریخی، ظروف سفالی با نقوش خاص برای استفاده در مراسم‌های مذهبی یا حتی مراسم تدفین ساخته می‌شدن. این طرح‌ها می‌تونستن به‌طور خاص نمادهایی از سلامت یا رفاه مردم باشن. مثلاً در بعضی از مراسم تدفین، ظروفی که نقوش ویژه‌ای داشتن، همراه با مردگان تو قبر می‌داشتن تا در دنیای بعد از مرگ به کارشون بیاد. در این شرایط، نقوش‌های به کار رفته روی ظروف،

معناهایی داشتن که به مراسم و آیین‌های اون زمان مربوط می‌شد. با این توضیحات، می‌بینیم که طرح‌های روی سفالینه‌ها در گذشته تنها به یک تزئین ساده محدود نمی‌شدن، بلکه هرکدوم از این نقوش معنای عمیق‌تری داشتن و ارتباط مستقیم با زندگی، اعتقادات و فرهنگ‌های مختلف مردم برقرار می‌کردن. این نقوش، به نوعی پنجره‌ای بودن به دنیای پیچیده و جالب انسان‌ها در گذشته.

"خوش آمد به کودکان خردسال در موزه"

کتاب راهنمای موزه ها، گالری ها و میراث فرهنگی نوشته سارا اردمن، نی نیوین، مارگارت میدلتون

معرفی نویسندگان

سارا اردمن، نی نیوین و مارگارت میدلتون از متخصصان حوزه موزه و آموزش کودکان هستند که هر یک با پیش زمینه ای متفاوت، در نگارش کتاب «پذیرش کودکان خردسال در موزه» مشارکت داشته اند. سارا اردمن با مدرک کارشناسی ارشد آموزش موزه ای و کاردانی رشد کودکی، بیش از یک

دهه سابقه تدریس در محیط های رسمی و غیررسمی دارد و تمرکز او بر مشارکت مؤثر کودکان در یادگیری غیررسمی است. نی نیوین، مدرس موزه ای در فیلادلفیاست که با مدرک انسان شناسی از کالج هاورفورد و تحصیلات تکمیلی در آموزش موزه ای، بر تقویت هویت نژادی مثبت در کودکان از طریق برنامه های موزه ای تحقیق و فعالیت می کند. مارگارت میدلتون نیز طراح مستقل نمایشگاه و مشاور موزه در بلفاست ایرلند شمالی است که با بیش از ۱۵ سال تجربه و مدرک طراحی صنعتی از «مدرسه طراحی رود آیلند»، بر طراحی فراگیر با تمرکز بر کودکان، اقلیت های جنسیتی و جامعه کوئیر فعالیت دارد. او ابزارهایی مانند «نمودار زبان فراگیر خانواده» را توسعه داده و مقالاتی در زمینه عدالت اجتماعی و طراحی فراگیر

در موزه‌ها منتشر کرده است. آنها با اتکا به یافته‌های روز روان‌شناسی رشد و آموزش و اهمیت پرورش دوران کودکی، و همچنین ارائه نمونه‌هایی موفق از نهادهای فرهنگی در سراسر جهان، نشان می‌دهند که طراحی تجربه‌ای مؤثر برای کودکان صرفاً به معنای ساده‌سازی محتوا نیست؛ بلکه نیازمند بازنگری در شیوه مواجهه موزه با مخاطب، توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد هر گروه سنی، و درک ظرفیت‌ها و چالش‌های هر نهاد است.

معرفی اثر

کتاب «خوش‌آمد به کودکان خردسال در موزه» منبعی جامع، کاربردی و تخصصی برای همه فعالان حوزه موزه‌داری است که به دنبال ایجاد تعامل مؤثر، هدفمند و پایدار با کودکان خردسال و مراقبان آنهاست. این کتاب راهنما با نگاهی واقع‌گرایانه و با توجه به جایگاه و نیازهای مخاطب حرفه‌ای، مسیر روشنی برای طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه‌هایی ارائه می‌دهد که با نیازهای رشدی این گروه سنی حساس همخوانی داشته باشند. رویکرد کتاب، ساختارمند و مرحله‌به‌مرحله است؛ از جلب حمایت

و همراهی کارکنان موزه گرفته تا طراحی فعالیت‌ها، برنامه‌ریزی‌های اجرایی، و ارزیابی‌های دقیق. در این مسیر، هم چشم‌اندازهای کلان مانند تطابق با مأموریت و چشم‌انداز موزه در نظر گرفته می‌شود و هم مسائل جزئی و عملیاتی مانند زمان‌بندی نظافت فضاها، طراحی محیط‌های تعاملی و آموزش کارکنان.

این کتاب با بهره‌گیری از ساختاری استعاری و تشبیه موزه به یک خانه، به صورت گام‌به‌گام به بررسی جنبه‌های مختلف طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه‌های ویژه کودکان خردسال در موزه‌ها می‌پردازد. در مقدمه، نویسندگان به اهمیت حضور و مشارکت جدی این گروه سنی در موزه‌ها می‌پردازند. سپس، موضوعاتی مانند ارزیابی شرایط موجود و پژوهش‌های پیش‌نیاز، اصول آموزش اوایل کودکی، طراحی محیط فیزیکی مناسب و قابل دسترس، برنامه‌ریزی فعالیت‌های متناسب با نیازهای رشدی کودکان، طراحی نمایشگاه‌های تعاملی و جذاب، و آموزش کارکنان برای ایجاد فضایی امن و حمایت‌گر مطرح می‌شود. فصل پایانی نیز به ارزیابی نتایج و بازاندیشی در روند اجرا اختصاص دارد. کتاب در کنار محتوای

اصلی، سه ضمیمه نیز دارد: منابعی برای قصه‌گویی، آموزش‌های ضد نژادپرستی، و منابع مطالعاتی تکمیلی. خوش‌آمد به کودکان خردسال در موزه کتابی مرجع و الهام‌بخش برای همه متخصصین، مدیران، طراحان برنامه‌های آموزشی و فعالان فرهنگی است؛ چه در موزه‌های بزرگ ملی و چه در نهادهای کوچک محلی. این اثر هم برای آن‌ها که به دنبال راه‌اندازی برنامه‌هایی نو برای کودکان خردسال هستند سودمند است، و هم برای کسانی که مایل‌اند کیفیت و اثربخشی برنامه‌های موجود را به سطحی بالاتر ارتقا دهند. این کتاب توسط انتشارات «روتلج»، یکی از ناشران برجسته دانشگاهی با اعتبار و شهرت جهانی، به چاپ رسیده است. این انتشارات با ارائه کتاب‌های علمی، آموزشی و راهنماهای کاربردی، موضوعاتی مانند موزه‌داری، طراحی نمایشگاه، آموزش، فراگیرسازی و مسائل روز مانند استعمارزدایی و پایداری را پوشش می‌دهد. منابع روتلج در برنامه‌های دانشگاهی و میان متخصصین در حوزه موزه‌ها، گالری‌ها و میراث فرهنگی کاربرد گسترده‌ای دارند و ارتباطی مؤثر میان نظریه و عملکرد حرفه‌ای برقرار می‌کنند.